

Nlaš tednik

kulturno - politično glasilo

Kronika

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./STEVILKA 10

CELOVEC, DNE 12. MARCA 1959

CENA 1.50 SILINGA

Ogenj v Afriki

Ne mine dan, da ne beremo v časopisju ali slišimo po radiu kako vest o krvavih nemirih v Afriki. Enkrat poročajo o streljih v belgijskem Kongu, drugi o demonstracijah v francoskem Kamerunu, potem o krvavih prepirih v angleški koloniji Njasa, nato o izgredih v italijanski Somaliji, o pretepih v portugalski Agnoli, o stavki v Južni Rodeziji. Preveč bi bilo zahtevati od povprečnega človeka, da bi imel vselej pred očmi komplicirano zemljepisno karto Afrike. Nekaj pa vsako takoj razume: 20 smrtnih žrtev na enem, 60 na drugem, 50 na tretjem kraju črnega kontinenta; število aretiranih gre v stotine; britanska, francoska, belgijska, portugalska policija strelja na demonstrante, zapira in pošilja v izgnanstvo črnske izobražence, ki so se v evropskih šolah navzeli naukov o suverenosti narodov, o pravici do samoodločbe in lastne države.

Afriko je zajel požar, ki je izbruhnil iz sprva neznatnega ognjišča, katerega je v Afriki prižgal evropski naseljenec, ki je ne le izkoriščal naravna bogastva teh predelov ter delovno silo domačinov, ampak je začel graditi šole in dovoljeval domačinom študij na evropskih univerzah.

Nek angleški kolonialni strokovnjak, ki je vse svoje življenje prebil kot upravni uradnik po nekdanji širnem britanskem imperiju (ki ga danes v nekdanji obliki ni več) je dejal, da je treba računati s tem, da bo do leta 2000 na ozemlju Afrike nastalo okrog 40 samostojnih držav.

Za sedanje evropske kolonialne gospodarje je to vsekakor hud gospodarski udarec, s katerim pa se je pač treba sprijazniti. In izkušnja je pokazala, da jim noben vladni sistem ne more na dolgi rok teh predelov ohraniti. V decembru mesecu se je v Accri, prestolici pred kratkim ustanovljene samostojne države Ghane vršila konferenca političnih društev iz vse Afrike in tam je bilo sklenjeno načelo: Afrika Afrikanem in proglašena njihov daljni cilj: Ustanovitev Zedinjenih držav Afrike.

Politična združitev Afrike je njihov končni cilj. Vendar je njegova uresničljivost stvar zelo, zelo oddaljene bodočnosti. Toda to v tej zvezi ni važno. Važneje je, da je ta cilj zapisan v srca vedno bolj množiče se črnske inteligence, ki hoče sama vzeti v svoje roke usodo lastnih narodov. In pri tem jih kolonialne policije na dolgi rok ne bodo mogle ovirati. Dejstvo je, da si mora beli človek izbiti še zadnje predsodke o lastni nadrednosti ter duševni manjvrednosti drugih ras, ki se v marsikom tli, kljub temu da jih ne upa javno izraziti. Izkušnja je pokazala, da so ti pripadniki teh ljudstev prav tako sposobni za visoko šolanje in za življenje v modernem svetu.

Marsikomu še vedno lebdi pred očmi podoba krvoločnega zamorca, ki streže po življenju bele mu misijonarju, lovcu, ali trgovcu, kot smo brali v nešteti zgodbah in videli v raznih filmih. Spominjamo se še tudi skrivnostnega udarjanja bobnov, ki so kot neke vrste džungelski telegraf prenašali novice in povelja od vasi do vasi. Danes revolucij in uporov v Afriki ne širijo več z bobni, ampak na javnih zborovanjih močje z inteligentnimi obrazi, očali in pogostokrat evropsko oblečeni. Le njihova polt je temna. Govore pa o geslih, ki so jih vzeli iz zakladnice učenosti belega moza.

Seme, ki ga je ta včasih morda zgolj mimogrede vsadil, je rodilo nepričakovan sad. A kljub temu, da ni bil zaželen in da je zrastle v drugačni zemlji, ostane ta še vedno plod evropske civilizacije. Afriški izobraženci se na vseafriških političnih konferencah še vedno sporazumevajo v angleščini in francoščini. In kot se je v zgodovini vedno pokazalo, da dobra dela žive dalje kot zla dejanja, bodo sčasoma tudi afriška ljudstva spoznala globlji pomen vrednot, ki so jim končno tudi pomagale k dosegi samostojnosti.

Nove afriške države bodo na svoji razvojni poti potrebovale gospodarsko in kulturno pomoč svojih nekdanjih gospodarjev. In sodelovanje na temelju neodvisnosti bo obojim v korist. Ako bi pa se oboji pustili voditi naprej od strasti, se utegne v mednarodnopolitično praznino, ki jo puščajo za seboj kolonialne države na njihovem umiku, vriniti — mednarodni komunizem, ki bi pa afriškim ljudstvom namesto svobode prinesel novo, hujšo sužnost.

Priprave za volitve v teku

Na redni torkovi seji se je ministrski svet pod predsedstvom zveznega kanclerja ing. Raaba bavil s pripravami za volitve, ki sedaj v prvi vrsti zaposlujejo politične kroge. Sprejet je bil osnutek novega zakona, ki vsebuje posebno spremenjevalno določbo, po kateri bo treba volilne liste nanovo sestaviti v času od 15. marca do 19. aprila. Po dosedanjem zakonu ne bi bilo treba sestavljati novih list, ker je bila veljavnost starih določena do 1. januarja 1959. Sestava novih volilnih listov pa se je izkazala za potrebno, ker so bile stare liste, posebno v nekaterih dunajskih okra-

jih, zelo površno in pomanjkljivo sestavljene in je prišlo do številnih pritožb. Novi zakon bo v najkrajšem času predložen sedanjemu državnemu zboru v potrditev.

Vlada je potem reševala nekatera tekoča vprašanja, na katere pa že mečejo senčice volitve.

Trgovinski minister je napovedal gospodarske ukrepe v prid obrtnikom. Tudi »zaostalim predelom«, med katere spada tudi južni del Koroške, je finančni minister obljubil izdatno pomoč...

Nemci med dvema mlinskima kamnoma

Novi predlogi Hruščeva za Berlin

Sovjetski ministrski predsednik je minuli teden postal trgovski potnik. Podal se je namreč v Lipsko (Leipzig) v Vzhodni Nemčiji, kjer se je začel velesesej. Poleg Sovjetske zveze, Vzhodne Nemčije, Poljske, Čehoslovaške ter celo daljne Kitajske in drugih komunističnih držav so bile posebno močno zastopane zapadnonemške firme, pa tudi angleški industrijski koncerni, posebno s področja strojne industrije. Tako je bilo na veleseseju zbranih 89 generalnih direktorjev zapadnonemških industrij in izdatna četica angleških »business executives«, kot se ondi imenujejo vodilni močje v industriji. Tako močna udeležba obeh glavnih industrijskih držav Zapadne Evrope kaže, da imajo le te poseben interes na trgovini z vzhodnim blokom. To ni nič čudnega, saj je industrijska proizvodnja na Zapadu dosegla rekordne viške in se nahaja v težavah, da spravi svoje blago v denar.

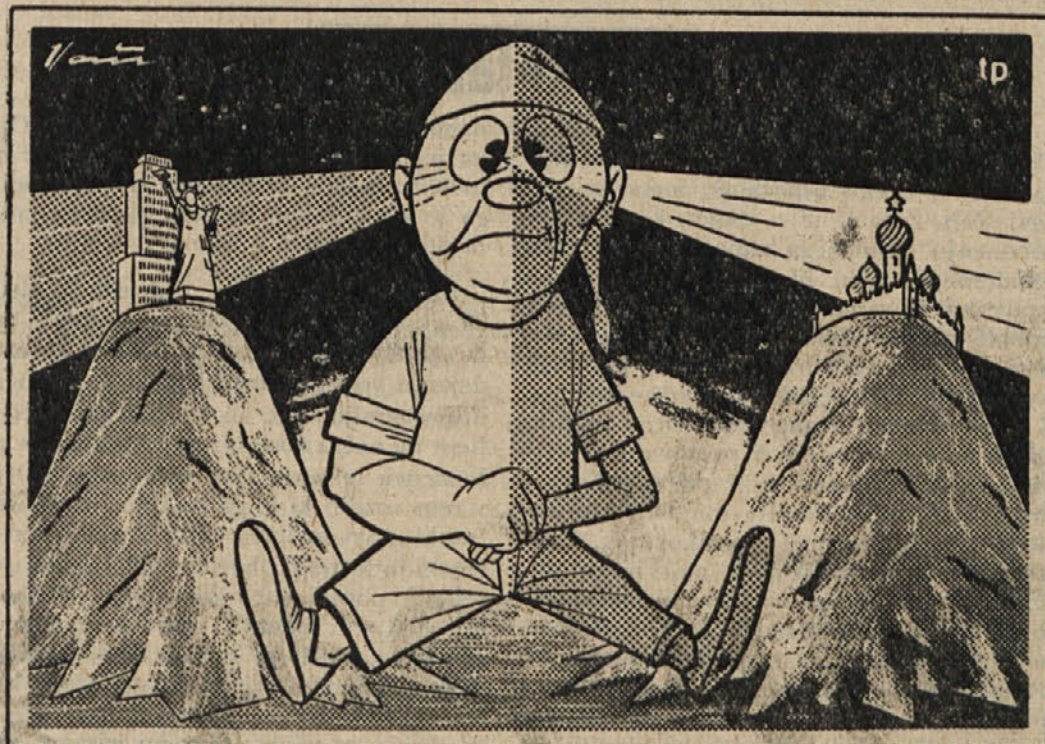
Hruščev je samozadovoljno pohajal po veleseseju in si ogledoval razstavljeni blago. Pri nekem angleškem razstavnem paviljonu, kjer so kazali izdelke iz plastičnih snovi, je dejal: »To imenujem jaz napredek, ne pa izdelovanje rakete«. Okoli stoječi so zategnili obraze, kajti v izdelovanju raket je danes vodilna — Sovjetska zveza.

Ko je potem šel naprej se je ustavil pri oddelku družbe »Phönix-Rheinrohr«, ki izdeluje cevi za petrolejske vode in jih v velikih količinah že dobavlja Sovjetski zvezi. Hruščev je pomenljivo dejal, da bi jih rabil dvakrat več kot doslej, če...

Ko se je pri paviljonu firme Krupp ondi uslužbena lepota približala s pladnjem, na katerem so bili kozarci in steklenica konjaka, ji je nekdo izmed spremljevalcev Hruščeva pomignil, da naj zgine, toda »rdeči car« jo je že zagledal in vzkliknil »Nič!« — davaj, davaj, in Hruščev je napil na osebno zdravje šefa hiše, Alfreda Kruppa v. Bohlena, ki ga je pred dobrimi 10 leti mednarodno sodišče (v katerem so bili tudi sovjetski sodniki) v Nürnbergu obsodilo za vojnega zločinca. Časi se pač obračajo.

Hruščev pa je tudi nekaj prodajal. Razvil je nove predloge glede Berlina. Dejal je, da če že zapadne sile nočejo umakniti svojih čet, pa se naj zadeva tako uredi, da pridejo v zapadni Berlin še sovjetske čete in morda še čete nekaterih nevtrálnih držav. Vsi ti okupanti bi potem naj upravljali mesto. Če pa na Zapadu ne bodo pristali, bo pa Sovjetska zveza izročila svojo okupacijsko cono vzhodnonemški vladi in z njo sklenila separatni mir. Potem se pa naj zapadne sile razgovarjajo s Pankovom, o tem, kako bodo prišle v Berlin. Na Zapadu smatrajo te grožnje kot pripravo na konferenco zunanjih ministrov in dokaz, da bodo morale zahodne sile res nastopiti složno.

Vse kaže, da je združitev obeh Nemčij danes bolj neizvedljiva kot kdajkoli, ker ne Vzhod in ne Zapad nočeta opustiti postojank v Nemčiji, ki sta si jih priborila z zmago nad Hitlerjevim »tretjim rajhom«. Spodnja slika pa kaže razpoloženje Nemcev.

Kip Svobode
v New Yorku

Današnji Nemec škili

Stolpi Kremlja
v Moskvi

- K R A T K E V E S T I -

Na smrt je bil obsojen bivši »gaulajter« Erich Koch pred poljskim sodiščem v Varšavi, po 4 mesecih razprav. Je to najdaljši proces v povojni Poljski. Koch je imel med zadnjo vojno oblast nad znatnim delom Poljske in Ukrajine in Bele Rusije ter bil Himmlerjev posebni pooblaščenec za ponemčevanje vzhodne Evrope. Obtožnica mu je očitala odgovornost za usmrtenje 72.000 Poljakov in 200.000 Židov ter razna druga vojna zločinstva. Na procesu je bilo zaslišanih okoli 100 prič, sodni akti pa obsegajo 56 debelih knjig. Koch se je izgovarjal, da je nedolžen, češ da za zločinstva »sploh ni vedel«. V 14 dneh se lahko pritoži na poljsko vrhovno sodišče. Tudi resno zapadno nemško časopisje je priznalo, da so poljski sodniki proces vodili mirno, objektivno.

»Veronique« je upanje Francije, da si pridobi vstop v »raketno-atomski klub«, čigar člani so doslej le Združene države, Sovjetska zveza in Velika Britanija. S tem nežnim dekliskim imenom Francozi — ki vselej mislijo na ženske — krstili svojo prvo raketo, ki je bila prejšnji teden preizkušena na vojaškem vežbališču Colomb Bechar, sredi Saharske puščave. Amerikanci so svojo prvo atomsko bombo imenovali Gilda. — Te presnete »ženske«!

Rekord v daljavi za radijske oddaje je dosegla ameriška raketa »Pioneer IV«, ki so jo prejšnji teden izstrelili v Združenih državah in sedaj kroži okrog Sonca. Tako imata sedaj Sovjetska zveza in Združene države vsaka »svojega« sončnega satelita. Ameriški satelit je oddajal radijske znake še iz daljave 640.000 km od Zemlje tako dolgo, dokler ni majhna radijska baterija bila izčrpana. Ameriški poskus je važen, ker je praktično dokazal, da bo z bodočimi vesmirskimi letali moč tudi na velikanske razdalje vzdrževati zvezo z Zemljo.

Alkohol je zahteval 27 smrtnih žrtev v mestu Monterrey v Mehiki. Tam je bila pri premikanju na železniškem kolodvoru poškodovana vagonska cisterna, polna metilnega alkohola. Iz lukenj, ki so nastale pri poškodbi vagona je curljal alkohol in njegov duh je počegetal v nos ljudi v bližini, predvsem vojaške iz nekega v sosesčini ležečega vojaškega taborišča. Z raznimi posodami so »dragoceno tekočino« prestrezali ter jo spuščali po grlu, dokler se želodec ni uprl. Do minule nedelje je 27 oseb že umrlo, a več deset jih leži v bolnici ter se zvija v strašnih kričih. Metilni alkohol je namreč hud strup. Ker so se okrog 900 litrov čistega alkohola polastili tudi nekateri gostilničarji iz okolice, računajo da bo sčasoma število žrtev še narastlo.

Huda gripa razsaja na Angleškem in je v mesecih januar-februar podleglo 3474 oseb, dočim je lani umrlo na isti boleznii v istem razdobju le 1683 oseb.

Volitve v Sovjetski zvezi so po prvih uradnih vesteh potekle s predvidenim 100-odstotnim uspehom za vladno in edino stranko boljševikov. Šele v zadnjih dneh so bila izdana poročila o »nerednostih«, tako da bodo v 146 volilnih okrajih morali glasovanje ponoviti, deloma tudi zato, ker uradni komunistični kandidati niso dosegli vsaj 50 odst. glasov, kar je zelo značilno za razpoloženje ljudstva. V takem primeru morajo volitve biti ponovljene, tako dolgo, da pač uradni kandidat — dobi predpisanih 50 odst. glasov.

Gotovo bo preživel sleherno atomsko vojno »hrošč-ljubimec« (rhodnaus prolixus), ki živi v Braziliji, so ugotovili zdravniki. Ta hrošč namreč brez škode prenese velike doze atomskega žarčenja, ki bi »človeka sprazile kot jajček v žareči ponvi«.

Politični teden

Po svetu . . .

Berlin je še vedno jabolka prepira

med Vzhodom in Zapadom. Toda vzrok spora je globlji. Gre ne le za posest bivše nemške prestolnice, ampak za to, kdo bo mogel sedanje ravnotežje sil v Evropi spremeniti v svojo korist. Jedro evropske problematike sta pač še vedno dve Nemčiji, ki sta nastali na osnovi razdelitve vojnega plena med zmagovitimi vojnimi zavezniki leta 1945. Zapadni del Nemčije, ki obsega dve tretjini ozemlja in nekaj več prebivalstva je postal del zapadnega Atlantskega zavezništva, dočim je vzhodni del bil vključen v sovjetski satelitski blok, čigar Moskvi najbolj trmasto zvesti člen predstavlja danes. Oboroževalna tekma med obema blokoma zavzema vedno večji obseg.

Spričo mogočnega razvoja sovjetske raketne in atomske oborožitve se tudi oborožitev Atlantskega bloka modernizira. Le tako se ohranja vojaško ravnotežje med obema blokoma. Toda v okviru te oborožitve bi tudi Zapadna Nemčija naj opremila svojo novoustanovljeno vojsko z atomskimi bombami in raketami. Šele s tem bi vsaj v koncertu zapadnih sil postala enakovredni igralec. Toda atomska oborožitev Zapadne Nemčije stavlja tako Vzhod kot Zapad pred nove probleme. Zgodilo bi se namreč lahko, da bi nekega dne v Vzhodni Nemčiji izbruhnil podoben upor, kot leta 1953. In v takem primeru Zapadna Nemčija ne bi ostala križem rok kot leta 1953, ko je bila brez orožja, ampak bi pohitela svojim vzhodnim bratom na pomoč. To bi pa pomenilo vojno v Evropi, kajti izguba Vzhodne Nemčije bi zmajala do temeljev ves komunistični vojaško politični sistem. Odpadla bi Poljska in za njo ostale vzhodno evropske države. To spoznanje je zadnji teden jasno izrazil ameriški vojni minister Mc Elroy, ki je dejal, da bi se sleherna vojna v Evropi neizogibno spremenila v svetovno vojno.

Os: Bonn — Pariz

Zaradi teh dejstev je angleški ministrski predsednik odšel v Moskvo, da med 4 očmi spregovori s sovjetskimi veljaki. Čeprav so ga sovjetski gostitelji podvrgli neprijetni „kuri“ izmeničnih mrzlo-vročih kopeli, je angleški politik v glavnem svoj namen le dosegel, predvsem zaradi tega, ker je ohranil dobre živce. Sovjetska zveza je namreč poslala minuli teden zapadnim velesilam noto, s katero pristaja na njihov predlog o konferenci zunanjih ministrov, ki bi se naj posvetovali o rešitvi berlinske krize, o ureditvi nemškega vprašanja s posebno mirovno pogodbo ter o sistemu evropske varnosti, ki bi naj po eni strani dal Sovjetski zvezi zagotovila glede varnosti, po drugi strani pa zadovoljil tudi zapadne sile. V moskovskih razgovorih se je zopet pojavila misel o ustvaritvi posebne demilitarizirane cone v Evropi, kar pomeni praktično, da Zapadna Nemčija ne bi dobila atomskih orožij in bila tudi vnaprej obsojena na drugorazredno vlogo v mednarodni politiki.

V Bonnu so bili s tem predlogom zelo nezadovoljni in takoj javno izjavili svoje negotovanje. Kancler Adenauer je takoj pohitel k generalu De Gaulle, s katerim sta se posvetovala 5 dolgih ur. Zgodilo se je nekaj, kar že dolgo ni bilo v evropski zgodovini: Francozi so na čeli črti podprli nemške predloge o odločnem nastopu proti Sovjetski zvezi glede Berlina. V zadnjem času se je namreč francosko-nemško prijateljstvo zelo poglobilo, vendar ne iz kakih romantičnih sentimentalnih razlogov, temveč zaradi francoskih simpatij do nemških mark. Francija se nahaja v težki gospodarski krizi, ki jo skuša premostiti s skrajnim varčevanjem doma ter z — nemškimi posojili. Zaradi vojne v Alžiru ter zaradi kommodnega življenja francoskega ljudstva so državne blagajne prazne. De Gaulle se je izkazal za zelo realističnega politika in je, ne meneč se za nepopularnost, razvajenim Francozom močno privil pasove, obenem se pa ozrl okoli po zunanjih posojilih. Na Angleže in Amerikance je jezen še iz časov vojne, ko ga niso upoštevali kot enakovrednega partnerja, zato je pa rad vzel podporo iz Bonna, kjer se jim kopiči ne samo premog v Porurju, ampak tudi zlato in devize v državnih blagajnah, da ne vedo kam z njim. Od tod to nenadno francosko-nemško prijateljstvo. Kako daleč bo pa to šlo, ni težko uganiti. Francozi bi morali prvi

čutiti posledice nemške prepotence, ako bi bila Zapadna Nemčija oborožena, posebno potem, ko bo moral stari Adenauer predati vajeti mlajšim močem, kar je še zgolj vprašanje časa.

Prva pot angleškega ministrskega predsednika McMillana po povratku iz Moskve je bila v Pariz, da potolaži užaljenega junaka „Lorenskega križa“, kot imenujejo De Gaulle (ki je doma iz Lorene — Lothringen — v čigar grbu je križ). Toda visoki general je svojo užaljenost pokazal s tem, da je poslal na razgovore svojega ministrskega predsednika Debreja. Mc Millan se ni dal posebno vplivati po tem hladnem sprejemu, kajti naj je Francozom in Nemcem prav ali ne, odločilno bo to, kar bo rekla Amerika. Prihodnji teden obišče Mac Millan še Bonn, nato pa 19. marca, na Jožefovo polje v Washington.

Angleži dobivajo več besede

Spričo posebnega položaja, ki je nastal zaradi osebnih razmer na vrhlih državnih vodstev na Zapadu pripada Mc Millanu posebno važna in odgovorna vloga: V Ameriki vlada državni predsednik Eisenhower, čigar mandat kmalu poteče in ne bo mogel več biti izvoljen, zato ker je že bil dvakrat in ustava prepoveduje tretjo kandidaturu. Mož je povrh tega bolehen in se na politiko ne razume mnogo in je odvisen od svojih svetovalcev. Zunanji minister Foster Dulles, njegov glavni svetovalec za mednarodno politiko, pa leži bolan na raku v bolnici. V Nemčiji vlada 84-letni Adenauer, star mož, ki je nezadovoljen z vsem. V Franciji je na krmilu general De Gaulle, ki sanja o nekdanji slavi Francije, pa ima vsak dan polne roke dela s tem, da likvidira stare dolgove države, ki ni in ne bo nikdar več svetovna velesila. Pač pa si je Velika Britanija v zadnjih letih gospodarsko zelo opomogla in si tako pridobila nazaj nekoliko večjo vlogo v svetovni politiki. Na ramah Mc Millana leži ta velika odgovornost. Slehera nepredvidnost — in nevarnost je pri starih in bolnih ljudeh večja — lahko privede do nepopravljive nesreče.

. . . in pri nas v Avstriji

Državnozbornske volitve bodo 10. maja

Po dolgem omahovanju sem in tja so se na Dunaju le odločili za predčasni razpust parlamenta in tako bomo imeli spomladi zopet volitve v državni zbor. Socialisti so se zahtevi OeVP upirali do zadnjega in zahtevali, da ostane vse pri starem, dokler sedanjemu državnemu zboru ne poteče redna mandatna doba. To bi bilo šele v jeseni. Toda v Ljudski stranki so vedno bolj pridobivali na moči ljudje, ki so hoteli imeti volitve takoj, menda celo proti mnenju zveznega kanclerja ing. Raaba. Med temi mlajšimi ljudmi, ki v OeVP pridobivajo na vplivu, je v prvi vrsti generalni tajnik stranke dr. Maleta, kateremu napovedujejo ministrski položaj v prihodnji vladi, seveda, če gre vse po sreči.

Pa tudi za socialističnim vztrajanjem na jesenskem volilnem terminu tičijo tehni strankarski razlogi. Ponavadi se spomladi gospodarska delavnost vsestransko razvija in

občutek blagostanja se tako v ljudeh poveča. V jeseni pa se začnajo pojavljati prvi znaki utrujenosti, nazadovanja gospodarskih dejavnosti in tudi delna brezposelnost. Za letošnjo jesen pa socialistični gospodarstveniki menda računajo celo s krizo. V tem primeru bi seveda oni imeli lahko igro, da krivdo zanj naprtijo večinski stranki OeVP in njenemu „Raab-Kamitzovem kurzu“ zraven pa še trdijo, da so oni hoteli drugače in da, če bi njih poslušali, do krize ne bi prišlo. Se razume, da je tudi za OeVP-jevske gospodarske ljudi, ki v krizo sicer ne verjamejo, to bil še en razlog več za razpis volitev spomladi. Že sama nekoliko povečana sezonska brezposelnost, ki itak nastopi vsako jesen, bi lahko OeVP stala dragocene glasove, ki bi bili spričo sedanje male večine v parlamentu toliko bolj tehtni.

Dunaj pa je menda zopet izgubil lepo priložnost

V pogajanjih zadnjih tednov med Sovjetsko zvezo in zapadnimi silami je padel tudi predlog, da bi se naj spomladanska konferenca zunanjih ministrov obeh blokov vršila na Dunaju. Toda spričo volilnega vrveža, ki bo v prihodnjih tednih zajel vso Avstrijo, si bodo diplomatje bržkone premislili pohiteti prav v tem času na Dunaj. Tako pa rastejo šanse Ženeve v mirni Švici.

Razburjenje zaradi Južne Tirolske pojema, kajti tudi misel na „neodrešena brate“ so zasenčile volilne skrbi. Zadnji složni korak dolgoletnih koalicijskih partnerjev je bila slovesna seja sedaj na smrt obsojenega državnega zbora, v katerem je zunanji minister ing. Figl podal referat o stanju južno-tirolskega vprašanja, v katerem pa ni povedal kaj prida novega. Ponovil je zahteve po ureditvi južno-tirolskega vprašanja in napovedal nova pogajanja z Rimom. Pa med volilno borbo tudi s tem ne bo nič in bodo Južni Tirolci morali še malo potrpeti.

O morebitnih korakih avstrijske vlade pred mednarodnimi forumi pa je zunanji minister ostal namerno nejasen v svojih besedah. Izgledi za uspeh takih korakov so zelo majhni, kajti Italijani se povsod lahko sklicujejo na svoje atlantske zaveznike, ki ji pomoči ne bodo odrekli. Nevtralna Avstrija pa ima sedaj samo namig Sovjetske zveze, ki je pripravljena podpreti „pravično stvar“. Ta podpora pa seveda zvezni vladi nič posebno dobrodošla, ker bi Južnim Tirolcem nič ne koristila in kar je še bolj premisleka vredno, nevtralno Avstrijo bi pred očmi svetovne javnosti porinila v „sovjetski tabor“. Zato bodo zopet morali Južni Tirolci potrpeti.

Pri nas na Koroškem

vest o razpisu državnobornih volitev ni zbudila posebnega razburjenja, saj je bila že dolgo pričakovana. Pač pa je znova poživila zanimanje za „veleblagovnico“ Konzuma, ki bo nastanjena v novi palači deželne vlade na mestu stare realke v Koldvorski ulici. Protesti trgovcev so se izkazali kot neučinkoviti, kajti deželna vlada in direkcija Konzuma (GOC) sta že podpisali pogodbo, ki je postala tudi pravomočna.

Sedaj je Ljudska stranka postavila zahtevo po sklicanju deželnega zbora, da obravnava to zadevo. Deželni zbor je bil res sklican, toda ker imajo socialisti v njem večino, ni pričakovati nobene spremembe.

Največji živinski tat poveljne dobe

Alfred Roden je bil mesar v Hannoveru. Mož je bil kvartopirec in mu dohodki njegove sicer dobro uspevajoče mesarije niso zadoščali. Zato si je — danes, ko je vse v znamenju tehničnega napredka — izmislil modernjši način klanja, namreč kar na travniku. V ta namen je svoj osebni avtomobil znamke Opel leta 1952 dal predehati v »letečo klavnico« in s to se je potem vozil po gladkih cestah hanoverske ravnine, kjer se na obeh straneh ceste širijo pašniki in se ponoči in podnevi pasejo rejene črede goveda. Naenkrat se je pri takem travniku sredi noči ustavil avtomobil. Mojster Roden je bil res mesar strokovnjak, kajti tudi ponoči je znal iz črede najti najtolstejšega vola in preden se je sirotek mogel dobro obrniti, je ga že zadela smrt iz posebne mesarske pištole, in v nekaj minutah sta Rodenova pomočnika žival raztelesila in najboljše kose spravila v avtomobil, nakar je šla vesela vožnja v Rodenovo hladilnico. Posel je šel iz leta v leto bolje. V naglici je Roden pozabil na eno samo malenkost,

namreč na nakup zaklanih živali. Od Opelna je presedel na Mercedes. Sprva je bilo to še nekoliko staromodni tip 170, potem ga je zamenjal za modernjšega in potem za dražjega.

Enemu vozu se je pridružil še drugi. Dolge mesece je policija zastoj iskala prebrisane živinske tatove, ki so po dejanju vselej izginili, kot da bi se pogrezili v zemljo. Šele ko je slučajno neki policist na nočni kontroli na »Autobahn« preiskal nek luksuzni črni »Mercedes 300«, je v tem vozilu, ki si ga morejo privoščiti le frankfurtski in hamburški bankirji ter porurski industrijski baroni, našel poleg dveh rejenih potnikov še kose dveh tolstih volov. Podjetni mesar se mora sedaj zagovarjati pred sodiščem zaradi tega »moderniziranega« izvrševanja mesarske obrti, ki jo nemški časopisi imenujejo »največjo živinsko krajo po vojni.« Skupno je tako zaklal 400 rejenih volov in škoda znaša okrog 2 milijona šilingov.

SLOVENC

doma in po svetu

Spomenik zaslužnim rojakom v Ameriki

Občni zbor ustanove „Jugoslavnski kulturni vrt“ v Clevelandu (USA) je sklenil postaviti v njenem slovenskem predelu spomenika dvema zaslužnima ameriškim Slovencema: pesniku Ivanu Zormanu in pionirju slovenskih organizacij v Ameriki Antonu Grdini. Oba moža sta lani odšla v večnost, zapustila sta pa za seboj trajne sledove svojega dela. Po zadnjem sklepu občnega zbora se bosta kipom škofa Baraga, pisatelja Cankarja in drugih pridružila še kipa Zorman in Grdine, ki sta odločilno sodelovala tudi pri ustanovitvi Kulturnega vrta v Clevelandu.

Društvo slovenskih izobražencev v Clevelandu „Krog“ je proslavilo 40-letnico smrti pisatelja Ivana Cankarja z literarnim večerom, na katerem so brali dela velikega mojstra slovenske besede s klanca na Vrhniki. Naslednji dan so položili spominski venec pred Cankarjevim kipom v „Kulturnem vrtu“.

Za pravice koroških Slovencev

V zvezi z odlokom koroškega deželnega šolskega sveta glede odjave od pouka slovenščine je dr. Ciril Žebot, profesor na jezuitski univerzi Georgetown v Washingtonu napisal za „New York Times“ dopis, v katerem popravlja nekatere netočne navedbe, ki jih je ta list prinesel v zvezi z nedavnim razvojem koroškega manjšinskega šolstva. Ugotavlja, da je Koroška sredi 19. stoletja bila središče slovenskega kulturnega življenja in da je knjižno-založniška dejavnost Celovca takrat vplivala na celotni slovenski kulturni razvoj v nekdanji Avstroogrske.

Intervencija zapadnih sil je leta 1945 rešila republiko Avstrijo usode, ki je zadela ljudstva vzhodne Evrope, ki so bila prej dolga stoletja združena v skupni usodi Avstroogrske. Člankar nadaljuje: „Ako presojamo položaj v tej luči, bi Avstrija modro storila, ako bi s svojo številčno majhno in v svetovno političnem miru malo pomembno, toda iskreno demokratično in protikomunistično slovensko manjšino na Koroškem ravnala kar najbolj zvesto po načelih ustavnosti, zakonitosti, pravičnosti in celo velikodušnosti. Razen pooblaščenih slovenske manjšine v Italiji so koroški Slovenci edina slovanska skupina, ki je po koncu druge svetovne vojne ostala na tej strani „železne zaves“. Ravnanje, ki ga bodo deležni Slovenci na Koroškem in v Italiji, bo vplivalo na mišljenje in čustvovanje mnogih milijonov, povečini slovanskih narodov onstran Dunaja in Trsta, ne le glede njihovega razmerja do Avstrije, ampak do Zapada v celoti. Nadalje, tako v luči zgodovine kot z ozirom na bodočnost, je kazno, da bi bilo v njihovem lastnem resno premišljenem interesu, ako bi se vsaj del nemško govorečih otrok obenem s svojimi slovenskimi sovrstniki priučil slovenščine. Zanje je to naravna priložnost, da se nauče enega slovanskega jezika. Komunizem bo prešel, morda prej, kot si kdo misli. Toda slovanski narodi in njihovi jeziki bodo ostali. Vprav Avstrija si skoraj ne more privoščiti, da jih enostavno ne upošteva.“

Slovenske šole v Argentini

„Svobodna Slovenija“ poroča iz Buenos Airesu, da je v lanskem letu bilo samo v argentinski prestolnici in bližnji okolici 15 slovenskih šolskih tečajev. Skupno je te tečaje obiskovalo 516 otrok, od teh 222 dečkov in 294 deklic. Poučevalo je 16 slovenskih učiteljev in učiteljic ter 9 katehetov. Slovenska naselbina v pokrajini Mendoza je imela tudi svoj slovenski šolski tečaj.

Na nedavnem občnem zboru Društva Slovencev v Buenos Airesu je šolski referent poročal o programu teh šol: Izpovedan je v besedah velikega slovenskega domoljuba in mladolinjuba, škofa Antona Martina Slomška: „Vrli Slovenci! Sveta vera vam bodi luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodne umike.“

Č. g. Vinko Zaletel je predaval v Gorici

Č. g. Vinko Zaletel, provizor v Vogrčah v Podjunu je v sredo, dne 25. februarja obiskal Gorico na sončnem jugu, kjer je zbranim rojakom kazal svoje lepe barvaste slike. Tudi njih so navdušile, kot bomo v Katoliškem glasu: „Ob njegovi prijetni besedi smo ta večer prepotovali pol Evrope. Iz Pariza nas je pot peljala v Nemčijo, kjer smo si ogledali najlepše zanimivosti in sočustvovali z nesrečnimi žrtvami nacizma ob pogledu na zloglasno taborišče v Dachau. Videli smo še cvetočo Nizozemsko in se nato preko Švice in njenih lepote zopet vrnili v Italijo. Vse prehitro je minil lepi večer. Hvaležni smo g. Zaletelu za njegov obisk in mu iz srca ključemo: Na svidenje prav kmalu!“

Ugledni koroški možje slovenskega rodu

(Iz zapuščine pokojnega prelata Valentina Podgorca)

Škof Franc Anton Gindl

V celovski škofiji visi dolga vrsta podob škofov, ki so kdaj v starejših in novejših dneh vladali krško oz. celovško škofijo. Nekatere teh podob so umetniško dovršene, druge priproste. V prvi dvorani škofijskega muzeja visi podoba, ki hvali svojega mojstra. To je portret l. 1841. umrlega škofa Franca Antona Gindla. Podoba je lepa, izredno lepa in nam kaže škofa Gindla v njegovih najlepših letih. Minilo je komaj sto let po njegovi smrti, pa je rajni v Celovcu pozabljen in njegov grob v št. Rupertu zapuščen. Ko je pisec teh vrstic gledal to podobo, se je spomnil, da je v Velikovu na glavnem trgu imel svojo prodajalno trgovca, ki se je imenoval Gindl in bil je temu potretu podoben, kakor da sta dvojčka: isto plemenito obličje, ista šibka postava. In trgovca Gindla je govoril slovensščino, kakor jo govore v Prevaljah. Slovensko je znal že od doma. V lepem življenjepisu, ki ga je spisal škofu Gindlu celovski kanonik Herman, beremo, da je škof Gindl znal izza mladih let »Windisch« torej slovensko, in zato smemo soditi, da je primerno povedati tukaj, ko se govori o koroških ljudeh, tudi nekaj o blagem škofu Gindlu.

Francoz Anton Gindl je bil rojen v vasi Ratten pri Voravi na Štajerskem, kjer je bil oče fužinski oskrbnik. Danes je v teh krajih dosti Slovencev, pred sto leti jih je bilo precej več. Menda ni drzno, če sodimo, da je oče Gindl bil Slovenec, ker je sin znal slovensko. O fantu pove življenjepiš, da je bil blag, resen, samostojen, pobožen in odkritosrčen. Ko je prišel iz domače ljudske šole v graško latinsko šolo, se je takoj videlo, da je bil mladi študent izredno nadarjen in je daleko prekašal vse druge. Prekašal je vse z hitrim, bistrim razumevanjem, s svojo spretnostjo in s svojim dostojnim obnašanjem, ki je izviralo iz prave globoke, srčne pobožnosti. Po z odličnim uspehom dovršeni gimnaziji je Gindl vstopil v benediktinski samostan v Admontu. Nameraval je postati profesor za srednje šole. Božja roka pa ga je povedla na drugo pot. Še pred posvečenjem je vstopil v graško bogoslovje. Svojo primicijo je obhajal v župni cerkvi špital na Severniku, kjer je bil njegov stric Hornar dekan. Prvi nastop mladega duhovnika je napravil na ljudstvo takšen močan vtis, da se je takoj raznesla govorica: »Ta bo nekoč še naš škof!« Leta 1809. je postal Gindl kaplan v Stanjcu. To je bila Napoleonova doba in v Stanjcu so bili Francozi. Gindl je z vojniki občeval, ker se je v gimnaziji naučil francoščine. Kmalu je graški škof grof Waldstein postal pozoren na odličnega kaplana. Poklical ga je kot dvornega kaplana v Gradec. Tam je več let delal v škofijski pisarni. V teh dolgih letih si je pridobil

Gindl temeljito poznanje škofijskih poslov in državnih postav. Leta 1824. pa je moral prevzeti mestno župnijo svetega Janeza na Grabnu. Še tisto leto so ga imenovali za vladnega svetnika in kanonika sekovske stolne cerkve. Čez tri leta je postal stolni prošt in zopet čez dve leti ga je cesar pozval za dvornega svetnika cesarske pisarne na Dunaju. Veliko je bilo tam dela in mladi dvorni svetnik je pogosto še sedel v pisarni, ko so na nebu že migljale zvezde.

Leta 1831. je bil nadškof v Olomucu nadvojvoda Rudolf. Ker je bolehal, je bilo treba dati mu pomožnega škofa, ki bi naj obenem upravljal obširna škofijska posestva. Za to mesto so izbrali Gindla, ki je bil posvečen v pomožnega škofa. Ko je pa nadškof Rudolf kmalu umrl ter je dobil rednega naslednika, je bil Gindl predstavljen za škofa v Brnu. Ko je l. 1836 cesar bil v Pragi kronan za češkega kralja, so priegnili k asistenci tudi Gindla. Tiste dni je v Pragi zbolel na koleri olomuški nadškof grof Chotek. Prosili so škofa Gindla, da okuženemu podeli svete zakramente in ga pripravi na smrt. Morebiti so se drugi bali, da se od bolnika še sami ne nalezijo bolezni. Gindl pa ni poznal strahu, kadar ga je klicala dolžnost.

Tiste dni je umrl tudi škof v Celovcu. Posestva krške škofije so obsežna in pripoveduje se, da je bilo takrat škofijsko gospodarstvo v neredu. Škofija je potrebovala močne roke. Tako je bil Gindl imenovan za krškega škofa. Očividno, ki je škofa Gindla poznal osebno in pravi o

njem: »Bil je strog, pravičen, pobožen, apostolski škof. Kadar je nastopil, je očaral ljudi in si je pridobil vsa srca. Govoril je preprosto, pobožno, v slogu, kot so ga govorili oznanjevalci vere v prvi krščanski dobi. Iz oči blagega škofa se je zrcalilo čisto, pobožno in sveto srce.« Prva skrb novega celovškega škofa je bila, da poskrbi bogoslovcem primerno izobrazbo. Vsem izpitom je predsedoval kar škof sam, ki je s tem tudi hotel spoznati svoje bogoslovce, bodočo duhovščino. Škof Gindl je bil strog, ali le v toliko, kot je bilo treba za zadostitev dolžnosti. On sam jih je izpolnjeval, drugi pa tudi niso smeli zastajati. Po župnijah je zahteval red do skrajne malenkosti. Škof je imel sijajen spomin. Zato mu ni bilo težko v dijaških letih naučiti se francoščine in laščine. Slovensko je znal, brzkone že zdoma, pozneje pa se je naučil še angleško. Blagemu škofu ni bilo sojeno dolgo bivanje in delovanje v Celovcu. Že dne 6. oktobra je resno zbolel. Napravil je oporoko. V njej je poskrbel za svojo služinčad v Celovcu in še za tisto, ki jo je zapustil v Brnu. Na smrtni postelji je še opominjal prisotne, naj hodijo po potih čednosti in strahu božjega. Govoril je tako pretresljivo in ganljivo, kakor nikoli še v zdravih dneh. Dne 24. 10. 1841 je umrl. Ko so ljudje zvedeli, da škof umira, so prihiteli pred škofijo in tam molili za priljubljenega nadpastirja. Govorili so, da takšnega škofa še ni bilo in ga dežela ni vredna. Pri škofovem pogrebu se je nebo zagrnilo in je deževalo z vso silo. Ob grobu so duhovniki in bogoslovci odložili svete knjige in zgrabili za lopate. Na vernih duš dan pa so verniki obsuli grob s cveticami. Ljudstvo je trumoma prihajalo in vsakdo je hoteli imeti kepo prsti z groba svetega škofa, da si jo shrani kot dragocen spomin...

državno puškarsko šolo in si s tem zagotovili strokovno izšolanje naraščajo. Po poročilih iz šolskih let 1885/86 do 1902/3 je znašalo skupno povprečno število učencev slovenske narodnosti na strokovni šoli za puškarsko v Borovljah 26, učencev nemške narodnosti pa samo 5. Leta 1882 so dobili državno preizkuševalnico za puške. Leta 1885 pa so ustanovili novo zadrugo na trdnjaki podlagi, kakor je bila prva. Vse te ustanove so veliko doprinesle k modernizaciji in pospeševanju puškarske obrti. Zadruga je izpolnila davno željo puškarjev in je leta 1882 zgradila strojnico in jo opremila s potrebnimi novimi stroji, s katerimi so puškarji lahko izdelovali posamezne dele pušk. Nato je zadruga leta 1882 zgradila in opremila še drugo strojnico. Sedaj je mogla zadruga prevzemati tudi večja naročila iz tu- in inozemstva. Leta 1892 je bilo v obeh strojnicah zaposlenih 90 delavcev, ki so izdelovali posamezne dele pušk ne samo za puškarske mojstre, ampak tudi za tovarno orožja v Steyru. V navedenem letu je bilo v puškarski obrti v Borovljah in okolici zaposlenih 152 mojstrov, 185 pomočnikov in 53 vajencev. Od leta 1892 do 1913 so izdelali letno povprečno 15.000 pušk. Prva leta po prvi svetovni vojni je znašala produkcija lovskih pušk okoli 7000, od katerih so puškarji 3/4 prodali za Češkoslovaško, v Jugoslavijo, na Poljsko, Madžarsko, v Nemčijo, Grčijo in Ameriko. Leta 1928, ko so izdelali 6291 lovskih pušk, je bilo zaposlenih 91 mojstrov in okoli 250 pomočnikov, vajencev in delavcev. Pozneje pa je nastopila silna kriza v puškarsstvu, tako da so leta 1934 izdelali in razpečali komaj 2398 pušk. To je imelo za posledico veliko brezposelnost in odselitev visokokvalificiranih moči.

Danes imamo v Borovljah 22 puškarskih mojstrov, ki imajo male, srednje, pa tudi večje obrate, med slednjimi celo industrijskega obsega. Zaposlujejo 100 puškarjev, večinoma bivših mojstrov, ki so zaradi obrtnega zakona iz leta 1940 odložili samostojno puškarsko obrt in delajo doma v okviru domače obrti. Nadalje je zaposlenih še okoli 200 tovarniških delavcev. Obe zadržni strojnici sta opremljeni z najmodernejšimi stroji in v obeh je zaposlenih 70 puškarskih delavcev. Ti strojnici upravljajo puškarski mojstri za precizno izvršitev komplicirane izdelave posameznih delov, ki se dajo s stroji najbolj precizno in racionalno izdelati. V zadnjih letih znaša letna produkcija okoli 4000 lovskih pušk, ki so pa luksuzno izdelane.

V prvih treh mesecih l. 1958 so izvozili lovskih pušk v vrednosti 3 milijone šilingov, vrednost letno izvoženih pušk pa znaša okoli 15 milijonov šilingov.

80 odst. v Borovljah in okolici izdelanih lovskih pušk vsako leto izvažajo v 30 držav. Medtem ko je bila med glavnimi odjemalci lovskih pušk pred drugo svetovno vojno poleg Češkoslovaške Jugoslavija, so po drugi svetovni vojni glavni odjemalci predvsem Nemčija, nato ZDA, Francija (Konec na 8. strani)

Boroveljsko puškarsstvo nekdanj in danes

Po publikaciji »Clanki članov Instituta za narodnostna vprašanja« posnemamo sestavek o zgodovini boroveljskega puškarsstva, ki ga je spisal rojak dr. Julij Felaher.

Puškarska obrt v Borovljah je lani obhajala 400-letnico svojega obstoja. Prvi puškarji so prišli sredi 16. stoletja s severa, kmalu pa so se te obrti oprijeli tudi slovenski domačini. Zaradi pogostih vojn je boroveljsko puškarsstvo kmalu zaslovelo, posebno ker so bile puške res dobre. Pisec razlaga, zakaj so boroveljski puškarji dobili naziv »pileji«. Z razširjenjo proizvodnje se je namreč uveljavila delitev dela, tako da je vsak mojster izdeloval določene sestavne dele puške. Eni so bili kovači, privlaci, kopitarji, poljarji itd. Med seboj so bili povezani s posebno cehovsko organizacijo. Puškarsstvo se je razširilo tudi na sosednje kraje. Ustanovitev državne orožarne na Dunaju leta 1842 je hudo prizadela boroveljsko puškarsstvo. (Nadaljevanje in konec)

Boroveljski puškarji pa so morali preorientirati in specializirati prvenstveno na izdelavo lovskih pušk, obenem pa se zateči k samopomoči. Sicer je še vedno znašala produkcija pušk v drugi polovici 19. stoletja 4–10.000 pušk letno. Leta 1873 je ustanovilo 70 mojstrov prvo registrirano puškarsko zadrugo z omejenim poročtvom. Po zadrugi so se mojstri hoteli znebiti trgovcev in prekupevalcev pušk in postati neodvisni in samostojni v prodaji pušk. Zadruga je skozi 5 let zelo lepo uspevala, za-

njo je delalo 200 mojstrov, ki so izgotovili tedensko 50–70 pušk. Gospodarski polom na Dunaju, huda konkurenca Belgije in Nemčije v puškarsstvu, previsoki davek na orožje, ki ga je uvedla Ogrska, prepoved izvoza orožja v turške dežele — vse to je izpodkopalo trdne temelje zadrugi in povzročilo, da je v letu 1887 padlo število včlanjenih mojstrov na 12, da se je 100 puškarjev izselilo in zaposlilo izven Koroške. Posledica tega je bila, da je zadruga morala likvidirati. Leta 1878 so si priborili

tako zelo rabila trajni mir, da bi popravila svoje razrvano notranje stanje.

VII.

FRANCOZI TRETJI NA KOROŠKEM

Po miru v Lunéville je ostala Francija sama proti Angliji. To je želel Bonaparte zlomiti na dva načina: s sodelovanjem ruskega carja je skušal proti njej zbrati vse evropske nevtiralce, a v pristanišču Boulogne ob Rokavskem zalivu je začel zbirati armado, s katero bi udaril čez morje in strl Anglijo na njenih lastnih tleh. Nevtiralci so bili vsi ostro nasajeni proti Angliji, ker je ovirala njih trgovino s Francijo, zato so ji po vrsti zapirali luke v Baltiku in ob Severnem morju, ki so bile življenjskega pomena za njeno trgovino. Bonaparte je mislil na to, da bi francosko-ruska zveza celo uradno zbrala okoli sebe vse evropske nevtiralce proti Angliji, toda francoske in ruske koristi so se vendarle preveč križale. Car je n. pr. želel razdeliti Turčijo med Rusijo in Avstrijo, ustvariti na Balkanu veliko grško državo pod svojim pokroviteljstvom, postati lastnik Malte in razširiti svoj vpliv tudi na južno Italijo, toda Bonaparte ni hotel dovoliti slednje niti Avstrijem, čeprav bi si zagotovil s tem mir z njo, tem manj pa še Rusom in tudi o razdelitvi Turčije ni hotel ničesar slišati. Razen tega je pa tesnejši povezavi z revolucionarno Francijo ostro nasprotovalo tudi rusko plemstvo.

Misel o zvezi nevtiralcev je predstavljala za Angleže vsekakor tem hučjo nevarnost, ker se je bilo angleško gospodarstvo ravno v tistih letih občutno poslabšalo. Doživela je nekoliko jako slabih letin in njena trgovina je močno trpela, a stroški za vojne so jako narasli. Toda na pomoč sta ji prišla dva važna dogodka. Ponoči od 23. na 24. III. 1801 je bil umorjen krvoločni car Pavel I. in nasledil ga je mladi sin Aleksander

I., ki je želel takoj izboljšati zlasti odnose z Anglijo. Komaj nekaj dni zatem je pa angleška mornarica bombardirala Kjöbenhavn in uničila dansko mornarico, tako da so bili potem severno evropski nevtiralci kar po vrsti prisiljeni podpisati mir z Anglijo in s tem je padla v vodo tudi misel na protiangleško zvezo. V takih okoliščinah potem tudi Bonaparteju ni preostajalo drugega kot skleniti z Rusi vsaj mir, ne da bi bil dobil od njih kakršne koli ugodnosti. Sličen politični neuspeh je doživel Bonaparte tudi na Srednjem Vzhodu. Enako je pa tudi nova šibka angleška vlada podpisala dne 25. III. 1802. v Amiensu mir s Francozi, ki je pa pomenjal očiten uspeh za Bonaparteja. Francija se je z njim resda obvezala izprazniti Egipt in cerkveno državo, sicer je pa obdržala vse v Evropi zavojevalne dežele, Anglija pa je morala vrniti Franciji, Belgiji in Holandski vse kolonije, katere jim je bila odvzela v dveletni vojni. Tako je Bonaparte končno dosegel mir na vseh frontah, s katerim sicer ni pridobil ničesar novega, toda vsa Evropa je položila orožje in nihče ni več osporaval Franciji vsaj njenih »naravnih meja«. Anglija je pa izgubila vsak vpliv na evropski celine. Tako bi mogel po miru v Amiensu zavladati dolgotrajen mir v vsej Evropi, ako ne bi Bonaparte še nadalje vznemirjal Anglije na morjih in v kolonijah in ako bi ga njegova nemirna narava ne bila tirala k novim pridobitvam, čim bi se mu zopet ponudila ugodna prilika.

Največ opravka je imela Francija po amienskem miru z vazalnimi državami, ki jih je bila v teku zadnjih let ustvarila ob svojih mejah. V Švici se posamezni, dotlej popolnoma samostojni kantoni, dolgo niso mogli sprijazniti s povezavo v skupno federacijo, dotlej vladajoče konservativne oligarhije ne z novim demokratičnim in socialnim redom, ki so ga bili prinesli Francozi, vsi so se pa želeli čimprej otresti francoske okupacije.

FRAN ERJAVEC:

229

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Medtem, ko so se razvijali v Italiji in v južni Nemčiji zgoraj navedeni vojni dogodki, se je pa pogajal novi avstrijski zunanji minister grof Cobenzl v Lunéville (bližu Nancyja) z Bonapartejem za definitivni mir. Izprva se je skušal kolikor toliko upirati francoskim zahtevam, a čim slabše vesti za Avstrije so prihajale z bojišča, tem bolj je moral popuščati, dokler ni bil končno dne 9. II. 1801. vendarle podpisan tak mir, kakršnega je narekoval Bonaparte. Ta je še močno poslabšal svoječasni campofornijski mir, kajti na severozapadu so dobili Francozi sedaj še formalno sploh ves levi breg Rena, a na jugu se je razširila Cisalpinska republika prav do Adige. Tako so postali Francozi gospodarji v vsej severnozapadni in srednji Italiji z Rimom vred, a razni habsburški knezi v Italiji in porenski v Nemčiji so dobili nato (1803) odškodnine na račun cerkvenih ozemelj. Med drugimi sta bili škofiji Trident in Brixen priključeni Tirolski, Salzburško je dobil nadvojvoda Ferdinand v nadomestilo za Toskano, a Salzburška posestva na Koroškem (Althofen, Breže, št. Andraž, Gospa Sveta, Taggenbrun, Sachsenburg, Stall in Feldberg) so bila prideljena Avstriji in potem z dvornim dekretom z dne 31. I. 1806. proglašena za državne gosposočine. S tem je Bonaparte seveda daleč presegel francoske »naravne meje«, kajti pregnal je Avstrijce iz vse Italije (razen iz Benečije), na kateri ji je bilo toliko ležeče, in osporil je ves njen dotedanji položaj v razkrojeni in ponižani Nemčiji (Bavarska je sklenila tedaj tako tajno zvezno pogodbo s Francijo). Glede na to lunévilleški mir tudi ni mogel postati drugo, kot le golo — premirje, čeprav bi Avstrija

PODGORJE

Trikrat je obiskala smrt v zadnjem tednu našo faro. V torek zjutraj je nena doma vzela Kranjčevi družini na Rutah staro mater Nežo Wrolich. Delala je do večera prejšnjega dneva, zadnjega v njenem zemeljskem življenju. Zvečer sta z možem še pomolila kot po navadi vsak večer. Zjutraj se ni več zbudila. Bog jo je poklical od dela in molitve v večnost, da sprejme plačilo za zvestobo na zemlji. Meseca februarja je minilo 52 let, odkar se je poročila h Kranjcu. Vzgojila je številno družino. Deset hčera in trije sinovi še živijo, 2 otroka pa sta umrla. Za staro Kranjčevo mamo žaluje poleg moža in otrok še 46 vnukov in 13 pravnukov. Še ni dolgo od tega, odkar so ji voščili k zlatemu jubileju poroke še mnogo let zasluženega počitka. Bila je verna in pridna žena. Marsikdo, ki je romal h Kapelici, se je vstavil pri Kranjcu in tam dobil ključke za Kapelico. Bog ve, koliko krat v življenju je poromala tja gor s svojimi otroki in tam Mariji priporočala svojo številno družino. Bila je verna in pridna žena. Mnogo ljudstva jo je spremljalo k zadnjemu počitku.

V noči od četrta na petek je Bog poklical k sebi največjega trpina v fari, našega dobrega in dolgoletnega cerkvenega ključarja Heinriha Kircherja. Dolga štiri leta je bil bolan. Popolnoma je ohromel. Ni mogel ne hoditi, ne govoriti, se ne ganiti. Pri pameti je bil ves čas in nas rad poslušal, ko smo ga ob nedeljah obiskovali in se pogovarjali o tem in onem. Vse ga je zanimalo. Tako rad bi bil večkrat kaj povedal, pa ni mogel. Le njegova zvesta žena, ki mu je z neposnemljivo potrpežljivostjo stregla, je večkrat uganila, kaj bi rad. Kako bogat in očiščen v trpljenju je ta mož šel v večnost! V svojem življenju ni nobenemu kaj žalega storil. Gotovo je s svojim velikim trpljenjem ne le sebi, ampak tudi fari marsikaj zaslužil. Dokler je bil zdrav, je delal in skrbel za farno cerkev, pobiral offer vsako nedeljo in ob vseh romarskih dnevih. Tudi romarji so ga dobro poznali. V svoji boleznii pa je nadaljeval svoje delo za farno. Molil in trpel je gotovo tudi za versko življenje v fari. Naj bi tudi v nebesih še naprej molil, zlasti naj bi molil za vero med našo mladino in po naših družinah. Lep je bil njegov pogreb v nedeljo dopoldne. Cerkevni pevci so mu v slovo zapeli pesem o svidenju nad zvezdami in o Kristusu, ki je vstajenje in življenje. Vsi farani želimo, naj mu Bog poplača vse, kar je za našo romarsko cerkev storil.

Na prvi petek zvečer pa nas je zapustil stari Bohmanov oče Franc Lederer. Zvesto je prihajal še v svoji veliki starosti vsak prvi petek k sv. zakramentu. Z velikim zaupanjem v božje Srce Jezusovo je sprejel sv. zakramente na bolniški postelji. Manjkal bo domačim. Manjkal nam bo v cerkvi tudi ob delavnikih. Kjer koli smo ga videli, smo radi govorili z njim. Bil je mož molitve in član bratovščine Živega rožnega venca. Pred leti ga je zapustila žena. Zdaj pa tudi on čaka poleg nje dneva vstajenja. Blagor mrtvim, ki v Gospodu zaspijo!

REBERCA

V četrtek zvečer (26. II.) je Rebrčane zelo prestrašil potres. Prvi lažji sunek je bil ob deveti uri, ob četrtn na dvajst pa je bil tako močan, da so se v komendi in po hišah stresla vrata in so zaškripale šipe. Ponokod so se celo krožniki oglasili po kredencah in postelje so se nevarno zamažale. Čez dobro uro in pol je (pred eno) sledil še nov močan sunek. Drugo jutro so vsi pripovedovali o potresu, le malokdo je tako trdno spal, da ga ni slišal. Stari Anderličev Jozef pripoveduje, da se na Rebrci vsako leto oglasi potres, le da ni vedno tako močan. Smo najbrž na takšni „žili“. Kdo ve, če ni tiste velikanke skale zadaj za komendskim hlevom kdaj privalil dol potres...

Letošnje leto je prva umrla Bukovnikova Mojca, stara skoraj 70 let. Bila je več let popolnoma slepa in zadnji čas tudi docela gluha. Bila pa je v življenju zelo verno dekle in pridna za delo, dokler ga je še zmogla. Trpinko, ki jo je ljubi Bog vzel k sebi, so vaščani izkazali čast in sočutje z lepo udeležbo pri pogrebu, pri katerem je pel tudi pevski zbor.

Krsti so letos bili že trije. Na en dan, 18. jan., sta bila krščena dva dečka, oba Francija. Eden je prvorojenec Francija Hudla in njegove žene Vikice, organistove

hčere, ki oba sodelujeta pri pevskem zboru, Vikica pa celo pri orgljanju. Zato so tudi pri krstu in vpeljevanju matere na koru zapeli, da bi tudi sinček bil kdaj cerkveni pevec.

Tretji krst pa je tudi bil krst dečka z imenom Peter. Je drugi sinček Albina Juvana in njegove žene Ljudmile, trgovke na Suhi pri rebrški tovarni.

Poroke pa v pustnem času v naši župniji ni bilo nobene. Zato so tistim, ki se skupaj spravljajo in ne morejo priti skupaj, kar na dimnike navezali »ženine« in »neveste« ali pa celo oba. Dimnikar iz Kaple, ki je na pustni torek hodil po Rebrci, je to leto imel še nov opravek, da je »ženine« in »neveste« metal s streh.

Po vasi je to leto otroke strašila ne toliko pehtra baba, marveč baba bolezen, tista bolezen ošpic. Vendar so se je otroci kmalu iznebili, tako da so lahko šli »pet Tri kralje«, dva dečka in tri deklice iz Marijinega vrtca. Imeli so imenično zvezdo in tudi bogate obleke, le za misijone so premalo nabrali. Na Svečnico so otroci Marijinega vrtca popoldne imeli svojo pobožnost in so nesli v procesiji okrog cerkve Marijo z Jezuškom, potem pa je bila v komendi predstava filma o Mariji, naši Materi.

Slovesno smo zaključili Marijino lursko leto tako na Rebrci v farni cerkvi kot tudi na podružnici v Klančah. Pred fatimsko Marijino podobo je v obeh cerkvah bila darovana sv. maša in po maši je vsa cerkev pri lavretanskih litanijah prepevala lursko pesem. Marijina podoba je ostala v Klančah, kjer bo od 12. marca do 16. marca sv. misijon, ki ga bo vodil preč. p. Jakob iz Celovca.

Na dan lurske slovesnosti v Klančah je soseska in župnija praznovala tudi 90. letni jubilej zasluženega moža, Hermanovega očeta, Matija Voline, ki so dolga leta bili cerkveni pevec in 25 let cerkovnik v Klančah. Očetovih zaslug za Boga in cerkev so se javno spomnili tako rebrški provizor kot rebrški pevski zbor, ki je očetu ves popoldne prepeval in obujal z njimi spomine.

V nedeljo, 1. marca, se je doma hudo poparil z vrelim čajem, ki se je iz vsega lonca na kuhalniku izlil po njem, mali petletni Valter Vrečko. Opeklina so pa bile tako hude, da je deček podlegel in v četrtek zjutraj umrl. Prepeljali so ga domov na Rebrco, kjer je v nedeljo popoldne imel lep pogreb. Pospremil ga je h grobu rebrški Marijin vrtec z Marijino zastavo, saj je mali rad prihajal k sestankom Marijinega vrtca, čeprav še ni bil sprejet vanj. Zapel mu je tudi pevski zbor, g. provizor pa mu v slovo lepo spregovoril.

ABSOLVENTI in ABSOLVENTKE KMETIJSKE in GOSPODINJSKIH ŠOL

vabijo na

ZBOROVANJE

na katerem bomo obravnavali vprašanje:

„Naša nova vas“

v nedeljo, 15. marca 1959 v Kolpingovi dvorani v Celovcu

S P O R E D :

ob pol 9. uri sv. maša in nagovor v kapeli Kolpingovega doma

ob 10. uri otvoritev zborovanja

1. govor: »DUHOVNA SLIKA NAŠE VASI«

2. govor: »KULTURA V MODERNI VASI«

Odmor in kosilo

ob 14. uri 3. govor: »GOSPODARSKO-SOCIALNO VPRAŠANJE NA VASI«

Nato občni zbor »NAŠE GRUDE« in sestanek absolventk. Med odmori in govori petje.

Mladenci in mladenke!

Na zborovanje so nujno vabljeni vsi absolventi in absolventke, kajti pereča vprašanja naše vasi mora zanimati tudi tebe. Naše vodilo je:

»Bodite enega duha in srca, goreče in z vsemi močmi se trudite za svoje velike cilje, ki vas vežejo; delajte skupno za telesni in duhovni napredek nove vasi!« († papež Pij XII.)

Kakšna naj bo nova vas? O tem boš zvedel v nedeljo na zborovanju. ZATO PRIDI!

Vabita odbora obeh Zvez

BISTRICA NA ZILJI

V nedeljo, 8. marca sta se g. Glantschnig, pd. Grabnar in njegova žena peljala od italijanske meje proti Podklostru. Na kraju, kjer v Podklostru popravljajo cesto in je zato zožena, je ob osmih zvečer prišlo do hude nesreče. Na nepojasnen način je neki italijanski tovorni avto tako močno zadel Grabnarjev avto, da je žena takoj umrla, moža pa so težko ranjenega prepeljali v beljaško bolnico.

Pokojna žena in mati zapušta dva že poročena sinova, in dve hčerki, najmlajša hodi še v glavno šolo. Pokopali smo jo v torek na Bistrici ob veliki udeležbi, saj je ta nesreča zbudila, povsod veliko sočustvovanje.

Prejšnji teden pa smo pokopali Bicerjevo mater, Marijo Kattnig. Bila je prava mučenica, ki je krščansko vdano nosila dvojni težki križ: družinski križ in pa hudo bolezen. Pet let je bolna preležala in ni prišla iz sobe, dokler je sedaj Bog ni odrešil dušnega in telesnega trpljenja. Pogreba se je udeležilo izredno veliko ljudi in dalo priznanje njenemu tihemu, a junaškemu trpljenju.

Mati je iz hiše, kjer je bil doma starosta duhovnikov, duh. svetnik Franc Kattnik. Njena hčerka je poročena pri Abuju v Zahomcu. Bicejevi materi naj Bog plača vse trpljenje in dobra dela!

SKOČIDOL

Ob koncu meseca svečana t. l. je en večer bival s svojo ženo in svojo hčerko v naši vasi g. I. Jacobi, višji uradnik neke med-

Glas iz okolice Baškega jezera

(Neonacistična stremljenja)

Dunajska ministrska komisija, ki je baje preiskovala vzgojeslovne prilike na koroških šolah, kjer prebivajo Slovenci, se je vrnila že domov. Zato tudi te naslednje vrste ne bodo mogle »enostransko« vplivati na končne sodbe te komisije. Vendar bi hoteli k tej zadevi dodati stvarni prispevek. Ne vemo, če je bila komisija tudi v šoli, kjer se je dogodilo tole: Ko je bil zadnjič za to šolo določen dan pogovorov med učitelji in starši o napredovanju šolarjev pri učenju, je bila neka učna moč nezadovoljna z enim otrokom glede znanja nemščine. Dala je nasvet: »Boste pač morali otroka odjaviti od pouka v slovenščini! Naj se najprej nauči dobro nemško in na podlagi tega potem slovensko.«

To je pač zares novo, v zgodovini pedagogike doslej še neopredeljeno pravilo, da bi se moral otrok naučiti najprej tujega jezika in z njegovo pomočjo nato materinščino! Da se uči mladina tujih jezikov, je silno hvaljevredno. Tako so že 2000 let pred nami pošiljali imenitni Rimljani svoje sinove v slavne Atene, da se tam priučijo grščine, a najprej so se

narodne broderske družbe v Hamburgu v Zahodni Nemčiji. Tri leta je po drugi svetovni vojni s svojo družino s svojim osebnim avtom, po železnici, s parobrodom po morjih in z letali potoval po vsem svetu. Potovanja so ga stala 78.000 DM, t. j. več ko 468.000 šilingov. Pa on ni svet samo opazoval, on ga je tudi slikal. Sad tega njegovega dela je več kot 1000 krasnih večbarvnih slik (diapozitivov). Pot ga je vodila iz Hamburga skozi ožino pri Dovru, na otok Madeiro (grob t. cesarja Karla I.), od tam po Sredozemskem morju, po Španiji in Italiji, po Grčiji in Turčiji, nato v Egiptu in naprej po Afriki, Indiji, Indoneziji, Kitajski in Japonski. Od tam se je preko Pacifika podal v Ameriko. Obiskal je Alasko, Kalifornijo, Washington in New York. Ogledal si je Mehiko in Južno Ameriko, nato se pa prek Atlantskega oceana vrnil v Evropo ter preko Francije in Anglije nazaj v Hamburg. Te barvite slike je nam kazal v gostilni Marinitsch. Njih razlago nam je istočasno na uho glasno in razločno prinašal njegov magnetofon (magnetozvočnik).

Krasni so bili zlasti posnetki večnega Rima s Petrovo stolnico in z Vatikanom, veličasten in mogočen je bil Nev York, čudovit Pariz, živahen in napreden zlasti Tokio, najlepši, očarljiv in diven med vsemi mesti pa Rio de Janeiro!

Trinajst srčnih in dobrih žena in deklet in en mož-ključar je po naših 12 vaseh (Dravče, Vernberg, Zlebenj, Cetinje, Gorice, Nova ves, Kleče, Udmate, Podravlje, Dole, Dragniče in Skočidol) tudi letos izvedlo zbirko za gladujoče v Koreji. Hišnih števil je 302, darovalcev je bilo 252: eden po 50.—, mnogo po 20.—, še več po 10.—, in še več po 5 in manj, grad po 200.— šilingov. V celoti 1.964.— šilingov, t. j. 634.— šil. več kot lani. Zbirka je šla na »Kathol. Frauenwerk, Dunaj«. Blagoslov zbiralcem, darovalcem in obdarovalcem! Bo tudi ta, farni dar — bolj še vsi drugi — mal pripomoček za omiljenje bede v Koreji in za dostop sv. evangelija v srca obdarovancev.

morali naučiti doma svojega materinega latinskega jezika. To načelo je veljalo tedaj in velja še danes. Le na Koroškem, kjer živijo Slovenci, naj bi veljala naenkrat nova metoda!

Če to obvelja in upajmo, da se je tista dunajska komisija na licu mesta poučila o tej novi iznajdbi, potem bi ta nova koroška metoda lahko postala revolucionarnega pomena v vsem šolstvu. Na srednjih šolah n. pr. dela latinščina študentom dostikrat hude preglavice. Kako pa bi bilo, če bi se po tej novi metodi začeli kar že v ljudski šoli otroci učiti latinščine, da potem, ko vstopijo v gimnazijo se na podlagi latinskega jezika učijo svoj materni nemški, oz. slovenski jezik? Za koliko let bi se lahko skrajšale gimnazije? Saj se itak, kot se trdi na Koroškem, učijo Slovenci svoj materni jezik že doma? Kaj pa Nemci? Ali tudi ne govorijo že doma nemški? Do takih zaključkov mora voditi sovrastvo do slovenskega jezika, kakor nam stopa nasproti v naših koroških šolah.

Toda bati se je, da s to novo koroško metodo učenja »tujih« jezikov ne bo šlo tako enostavno. Bati se je, da se bodo morali otroci pri tej metodi naučiti prej še drug »jezik«, znake, znamenja ubogih gluho-nemih ljudi, s pomočjo katerih se ti ljudje med seboj in z drugimi srečnejšimi ljudmi morejo sporazumeti. Vsakdo bo razumel, da se mi s tem nečemo morebiti norčevati iz teh vsega pomilovanja vrednih ljudi, ki se ne morejo normalno sporazumeti, toda kako se hoče v resnici naučiti otrok tujega jezika, če ne na podlagi obvladavanja materinega jezika? Tako daleč pridemo z gorostasnimi razmerami na koroških šolah, ki vladajo tukaj že 60 let. Naj bi bil to poučen vzgled za svetovni forum!

Velikansko krivdo na teh razmerah pa nosi staro protiavtstrijsko in protiversko društvo »Südmark«. »Los von Oesterreich« in »Los von Rom« je bilo geslo njegovih pristaev. V sedanji avstrijski republiki se je zopet to društvo poživilo. Pred kratkim je imelo svoje zborovanje v Ločah. Menda le za povabljenе goste. Nastopil je nekdo iz Celovca, kot se je reklo. Po tem, kar se govori med ljudstvom, je bilo to enostavno zagovarjanje nacističnega nasilja pri izseljevanju Slovencev: da se je Slovencev v nacističnih taboriščih itak dobro godilo, da so dobili potem vse plačano, da pa Slovenci z nobeno rečjo niso zadovoljni. In kakor ljudje pripovedujejo, so na zborovanju padle tudi grozilne besede.

Ravno pred 20 leti so nekateri govorili o »zerschmettern«.

Bila bi dolžnost pristojne oblasti, da se za te »govornike« izlive pozanima. Saj so tudi oblastem taki »govorniki« po imenu, poklicu in stanovanju

(Ronec na 8. strani)

K položaju v živinoreji

Medtem ko v zadnjem mesecu na tržišču z govejo živino ni bilo opaziti posebnih sprememb, je opaziti na trgu s prašiči nazadovanje domače proizvodnje. Na merodajnem dunajskem trgu je bilo januarja meseca naprodaj okoli 30.000 prašičev. Od teh jih je prišlo iz avstrijskih kmečkih obratov komaj 21.000. Januarja lanskega leta pa je bilo še mogoče kriti vse potrebe z domačimi prašiči. Štetje klavnih prašičev v decembru izkazuje napram letu 1957 nazadovanje domače proizvodnje za okoli 5 odstotkov. Spričo tega je pričakovati, da letos v tem času ne bo ponudba preseгла povpraševanja. Nižje-avstrijska kmetijska zbornica je zato tudi letos začela propagirati rejo prašičev za zakol spomladi in poleti. Na področjih, ki so od glavnega trga oddaljena, kot n. pr. Koroška, se pa bojimo v tem času prevelike ponudbe. In res je že sedaj skoro nemogoče v deželi sami odprodati vse za zakol godne prašiče. Da bi jih prodajali drugam, se ne izplača, ker so stroški preveliki. Pošiljati prašiče za zakol na Dunaj torej ne pride v poštev. Nekoliko bolj ugodne so razmere pri pošiljkah v Wiener Neustadt, v Innsbruck in Bregenz. Vendar je tudi pri teh pošiljkah težko ohraniti koroške cene. Odprodaja presežka nas postavlja torej v zadrego, kadar ga hočemo odprodati na drugih izvenkoroških trgih. Razumljivo je zato, da na Koroškem ne delajo več propagande za povečano proizvodnjo prašičev za zakol. Lansko leto so jih na Koroškem vzredili komaj za en odstotek manj. Iz splošnega državnega vidika je tako zadržanje pravilno, ker se ni bati pomanjkanja prašičev in je uvoz kot kompenzacija ali vsaj olajšanje pri sklepanju izvoznih pogodb zaželen.

Na Koroškem se bavimo z vprašanjem, kako vskladiščiti na trgu preostale prašiče in računamo, da bo priskočil sklad za živino v interesu tržne izravnave z dokladi k stroškom za vskladiščenje na pomoč. S tem pa morajo biti sporazumne tri zbornice: kmetijska, trgovinska in mesarska ter potrošniška. Prva in tretja sta v to že privolili, druga pa je postavila verjetno na pritisk mesarjev gotove pogoje glede časa nakupa in cen.

Perutninarstvo v težkem položaju

Kot izgleda, prihaja avstrijsko perutninarstvo v kritičen položaj. Naraščajoča potrošnja je omogočila upolno zvišanje proizvodnje. Stalež perutnine se v preteklem letu v Avstriji sicer ni povečal za veliko več kot za en odstotek, vendar na Koroškem se je dvignil za 5 odstotkov. Vzporedno s tem številčnim porastom pa gre racionalizacija v proizvodnji jajc in perutnine z izboljšanjem odgoje in krmljenja, uvajanjem novih pasem in križanj. Občutno pa je skalila to ugodno stanje

mednarodna konkurenca. Delovna skupnost avstrijskih perutninarjev je zavzela k temu že svoje stališče v okrožnici, katero je poslala vsem svojim članom. Opozarja, da krije Avstrija večje povpraševanje po jajcih in perutnini v glavnem z uvozom iz Danske, Poljske in Madžarske. Lansko leto decembra meseca je uvozila toliko perutnine, da je niso mogli več prodati po normalnih cenah, ampak po cenah, ki so

bile globoko pod proizvodnimi stroški domačih perutninarjev.

Dasiravno je razumljiva zahteva potrošnikov, da si kupijo perutnino, ki je veljala doslej za luksuz, po nižjih cenah, je treba pomisliti na neugodne posledice nepremišljenega uvoza za domače perutninarstvo. Nizkim uvoznim cenam niso za podlago realni proračuni proizvodnje, ampak predstavljajo v večini slučajev nujno prodajo nepredvidenih presežkov. V tem pogledu bo nujno potrebno najti načrtno rešitev.

Poplemenitenje sadnih dreves

V naših sadovnjakih stojijo še vedno drevesa takih sadnih sort, ki nas glede kakovosti, odpornosti proti boleznim in svežosti plodov ne zadovoljujejo. S plemenitenjem pa lahko take nedonošne sorte v kratkem času nadomestimo s kakovostno boljšimi. Odločilen za uspeh takega ukrepa pa je prvi korak, s katerim moramo to delo pričeti. To je: obrezati staro krono, da na ta način damo osnovo novi.

Seveda se moramo zavedati, da se plemenitenje izplača le pri zdravih in močnih drevesih. Stara in bolna ali celo hira-joča drevesa in pa taka, ki imajo močno poškodovana debla, za plemenitenje niso več pripravna. Bolje je taka drevesa odstraniti iz sadovnjaka. Vedeti pa moramo, da pri tem ne gre samo za plemenitenje, ampak da zahteva precejšnje delo v prihodnjih letih tudi veliko skrbne nege.

Staro krono odvržemo drevesom v tistem času, ko se še ne pretaka sok po njih. Vsekakor je treba to sedaj čimprej storiti, da ne bo obrezano drevo potem izgubilo pre-

več rezervnih snovi. Znano je, da se nakopičijo rezervne snovi drevesa potem, ko je listje odpadlo, v koreninah, v deblu in v močnejših vejah. Od tu se dvigajo približno od konca januarja, kakršno je pač vreme, proti poganjkom.

Odstranjevanje stare krona ni lahko in enostavno delo. Za to je treba vajo in potrebno strokovno znanje. Kdor tega nima, naj prepusti to delo rajši strokovnjaku.

Drevesna krona naj ima obliko široke piramide, da se bodo mogle plemenitenne spodnje veje razviti v močne veje. Za to rabijo dosti prostora, sonca in zraka. Le tako se bo mogla razviti lepa in rodovitna nova krona.

Ker se vrši cepljenje šele v aprilu mesecu, ko se da lubje odluščiti, zaenkrat še ne odrežemo vej na tistem mestu, kjer bo cepič. Šele pri cepljenju prirežemo veje do zaželeno dolžine.

Tako delo bo že po 3 do 4 letih poplačano s kvalitetno boljšim in številnejšim sadjem.

Našim gospodinjam

Gospodinja že misli na Veliko noč

Hiše, kjer se čisti, pere, riba, se bolezen in mrčes ogiba!

Ko se bližajo prazniki in zgodnja pomlad, tedaj ve vsaka skrbna gospodinja, da jo čaka važna naloga, da jo kliče sleherni kotichek hiše. Ve pa tudi, da se mora vsaj trikrat na leto temeljito posvetiti domu, če hoče, da bo ta snažen in zdrav. Z bojaznijo gre na delo, ki jo utruja in postavi za nekaj dni običajni domači red na glavo.

Če pa se gospodinja zaveda, da mora zagrabiti delo o pravem času in si zna posel tudi olajšati, tedaj ji bo čiščenje v veselje in ponos. Ako je sama za vse delo, naj se ne loti vseh sob hkrati. Še veliko bolj pa naj premislijo zaposlene žene, kako si bodo delo razdelile, ker jim je čas še bolj odmerjen.

Letošnji topli, sončni dnevi so že zvalili marsikatero skrbno gospodinjjo, da je dajala domu postopoma nov sijaj. Mnoge gospodinjje pa se bodo te dni spravile na delo. Njim velja teh nekaj nasvetov!

Velikonočno pospravljanje oziroma snajenje naj zajame vse gospodinjske, pa tudi gospodarske prostore. Pred pospravljanjem napravimo red po omarah. Po policah zamenjamo papir, vse nerabno in pokvarjeno izločimo.

Pospravljanje naj se prične od zgornjih prostorov navzdol, torej na podstrešju. Podstrešje je prostor, kamor čez leto naneseemo vse mogoče stvari, ki so nam nepotrebne in napoto. Če bi gospodinja tega nikdar ne pregledala in nepotrebnega ne odstranila, bi bilo podstrešje kmalu te navlake tako polno, da ne bi ostalo prostora za potrebne reči. Vse, kar je odveč, vržemo v zato pripravljeno jamo, nikakor pa ne v grmovje ali kar na pot. Kličejo pa nas tudi prostori, kjer imamo shranjeno moko, žito itd. Vsaka gospodinja mora vedeti, da se preganja žitni molj, razni črvički v moki itd., s prepihom, zračenjem, skratka s premikanjem.

Zato je treba zlasti sedaj te prostore temeljito pospraviti, vse skrinje odmakniti od stene ter jih zunaj in znotraj pregledati. Morebitne mišje luknje zadelamo tako, da jih zatlačimo z zdrobljenim steklom in zalijemo s cementom.

Tako, sedaj pa v klet, ki se počasi prazni. Razumljivo je, da mora iz kleti vse, kar vanjo ne spada: nepotreben les, gnila slama, gnilo sadje, slab krompir itd. Prav je, da jo vsako leto pobelimo, presušimo in zažgemo v njej žveplo, da se razkuži.

Pri nas je navada, da je velikonočno snajenje združeno tudi z beljenjem hišnih prostorov, kar je potrebno že iz higienskih razlogov, da se uničijo morebitne bolezenske kali in razne vrste mrčesa.

Torej na delo! Iz sobe, veže in kuhinje znosimo vse na prosto, snamemo okna, večje dele pohištva potisnemo na sredo sobe ter ga pokrijemo s papirjem in vrečami. Ko smo sobo spraznili, jo potresemo z žaganjem ali drobno slamo, da ne pridejo na podapnemi madeži, ki jih je le s težavo moč odpraviti. Ne pozabimo tudi na stranišča, ki kar kličejo po beležu!

V stanovanjih, kjer ne moremo prezračiti in prečistiti posteljnine in oblazinjenega pohištva na dvorišču ali balkonu, ga izprašimo pri odprtem oknu. Žimnico ali oblazinjeni del pohištva pokrijemo z ožeto staro rjuho in nato stepamo. Rjuho večkrat oplaknemo v čisti vodi in dobro ožmemo. Barvo osvežimo, če rjuho namočimo nazadnje še v okisano vodo.

Medtem ko se pobeljena soba suši, prečistimo pohištvo in posteljino, osnažimo tla, okna, vrata, slike itd. Pomagajmo si pri delih na tleh. Zakaj bi se trudile na kolenih, če pa z dovolj dolgim držajem pri krtači lahko delamo stoj in udobno! S pomočjo

lestve, ki ima pritrdjeno policičo za vedro, hitro pomijemo okna, visoka vrata, peči, luči itd. Da lestev ne zdrkne na gladkih tleh, ji pribijemo na noge gumijaste krpice. Apno najlaže očistimo z oken, vrat in pohištva, če suhega odrgnemo s krtačo, nato pa madež odstranimo s krpo, ki jo pomakamo v domač kis. Vrata in okvire oken moramo dobro namazati z zmesjo terpentina, petroleja in firneža. To zmes dobro utremo v vse lesene dele. Razume pa se, da poliranega in belega pohištva ne čistimo tako. Za to dobimo dobre in cenene pripomočke v trgovinah in drogerijah.

Če imamo v stanovanju linolej, ga umijemo z redko milnico. Da pa bo ostal prožen, in voljan, ga večkrat namažimo s terpentinovim oljem ali parketno pasto. Soda in čistilni praški so za linolej škodljiva sredstva. Prav tako čistimo tudi stragulo. Če pa so tla pokrita z gumijem, katerega bi radi očistili, tedaj uporabimo le lahno milnico. Če želimo, da se sveti, ga namažemo s posebnim loščilom za gumi. Ne smemo pa uporabljati sredstva, ki vsebujejo bencin, ker ta gumi razjeda. Razjeda ga tudi soda.

Najhujše je za nami, a kaj početi s sneti-mi zavesami, ki še čakajo pridnih rok? Dokler so visele na oknih, smo mislile, da je tkanina še kar močna. Ko smo jo snele, čutimo v rokah, da je že slaba, polna sledi sonca, vlage in prahu. Da bomo imele kaj obesiti nazaj, moramo biti pri pranju pazljive.

Sneto zaveso preganemo dvakrat, trikrat ali celo večkrat, kakor je pač velika. Z velikimi ubodi jo tako zganjeno sešijemo skupaj. To naredimo zato, da se nam pri pranju tkanina, če bi bila v eni sami plasti, ne strga, ker se preveč nategne. Tako pripravljeno zaveso denemo najprej v veliko posodo z mrzlo vodo in jo narahlo pomikamo sem in tja. Vodo večkrat menjamo. Ko spravimo iz nje že dobršen del umazanije, pripravimo mlačno milnico. Ko tkanina peno posrka, jo narahlo stiskamo in postopek ponovimo. Končno jo splaknemo v čisti, mlačni vodi. Ožeti je ne smemo, ker bi se raztrgala, mokre obesiti pa tudi ne, ker je pretežka. Po mizi razgrnemo staro rjuho, nanjo položimo mokro zaveso in jo v rjuho zavijemo. S tem poberemo vlago. Šele tako osušeno zaveso lahko obesimo. Pri likanju moramo paziti, da zaveso spravimo v pravo obliko, da ni na eni strani daljša, ampak enakomerno raztegnjena.

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, mlinne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, hišne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE—ST. LIPŠ. P. Eberndorf

Na zahtevo ugodni plačilni pogoji, ceniki zastoj

Rado pa se zgodi, da so stare zaves po pranju neuporabne. Tedaj moramo pač misliti na nove. Pri kupovanju teh naj nas spremlja sledeče navodilo:

Za majhen prostor ne bomo zbrali zaves z velikimi vzorci, ker nam naredijo prostor na videz še manjši. Prav tako ne bomo kupovale vzorčastih zaves za sobo, ki ima z vzorci pobarvane stene. Odločile se bomo za enobarvne in le v skrajnem primeru za prav droben, soliden vzorec. Razumljivo pa je, da moramo doseči skladnost v barvi zaves in opreme.

Lepe učinke dosežemo s črtastimi vzorci. Visok prostor bo videti nižji, če obesimo vanj zaves z vodoravnimi črtami. Nizek prostor pa zvišamo, če so črte na zavesah navpične. Če pa kombiniramo zaves iz dveh tkanin, tedaj moramo paziti, da k vzorčastemu okviru ne kupimo tudi vzorčaste čipkaste tkanine. Važna pa je tudi dolžina zaves. V sobah, kjer delamo in bivamo, so bolj praktične krajše zvese, ki segajo do oken-skih polic ali le malo čez. Tako se manj mažejo, ne ovirajo nas pri pospravljanju, prostor pod oknom pa lahko izkoristimo za omarice ali police. V spalnih sobah pa se lahko odločimo za daljše zaves. Širino okna na videz zvečamo, če je karnisa daljša kot okno samo. Okvirno zaveso obesimo na podaljšano karniso tako, da sega le do okna. Zaveso obesimo v sobo šele takrat, ko je ta temeljito počiščena in suha. Pohištvo postavimo na svoje mesto in preoblečemo postelje. V tako počiščeni hiši se bo gotovo zdelo vsakomur, da je praznik ne samo v duši in srcu, ampak tudi praznik v domu, kjer preživimo največji del svojega življenja.

Požiganje suhe trave — nesmiselno

Vkljub stalnim opominom po radiu in časopisih, naj ljudje vendar že enkrat opustijo staro, neumno navado požiganja suhe trave v rebreh in na parobkih, ker tako početje nima smisla in je škodljivo ter v času suše še izredno nevarno, moramo na žalost še pogosto videti, da vsi opomini ne zaležejo in si ljudje še vedno delajo sami sebi zavestno škodo.

Zakaj to?

Morda se dajo še vedno goljufati navideznemu učinku takega brezumnega početja in verjamejo, da bo potem mlada nežna travica hitreje rastle, ker bo pognojena s pepelom stare, suhe trave. No, v takem pepelu je presneto malo kalija in je škoda, ki jo napravi ogenj, veliko večja in usodna. Kdor ne verjame, da je pod žerjavico tudi vroče, naj sam poizkusi. Pošteno se bo opek. Prav tako se osmоди mlada, nežna travica, ki se poraja pod staro suho travo, kjer je zaščiten pred mrazom in sončno pripeko. Ko bo dovolj močna, bo že sama prodrla na dan, stara trava pa bo sprhnela v humus in dala novi hrano, ki bo več vredna kot pepel.

Pri požiganju stare trave pa ne delajo samo škodo mladi travi, ampak uničujejo tudi gnezda raznih koristnih ptic, ki gnezdi v taki travi in trstu in legla raznih koristnih žuželk, katere skrbijo za oplo-ditev rastlin v zgodnji pomladi. Iztrebljajo torej svoje naravne zaveznike proti rastlinskim škodljivcem in mrčesu!

NE VOZITE PO CESTAH, KI SO ZA PROMET ZAPRTE!

Sedaj, ko je nastopila odjuga in so se ceste in pota zmehčala, so oblasti odredile gotove omejitve glede voženj s težkimi vozili po takih cestah. Gotove deželne in občinske ceste so torej za promet s težko naloženimi avtomobili oz. vozili zaprte. Kršitve tozadevnih odredb ne kaznujejo samo z upravnimi kaznimi, ampak krivca lahko obsodijo na to, da mora poravnati vse stroške za popravilo ceste, ki jo je poškodoval. Prometni znaki kažejo, katere ceste so za vožnjo zaprte.

Svetujemo vam, da tozadevne odredbe dosledno upoštevate in ne delate škode na cestah, ki so obča last. Če namerava kdo prevažati težke tovore po gotovi cesti, pa si ni na jasem, ali je ta cesta za promet zaprta ali ne, naj vpraša na občini ali na orožniški postaji, če sme, oziroma kdaj sme voziti po omenjeni cesti.

Vera in dom - marčna številka

V uvodniku nam prikazuje pisatelj L. K. življenje svojega očeta, ki naj bi bil zgled vsem očetom. Narodno zaveden, globokoveren in pripravljen na žrtve mora biti sleherni mož, če hoče, da ga spoštuje družina, vas in okolica. »Moj oče je stal v življenju kot hrast«, je pisateljeva izpoved. »Kadar klone ta in klone oni, s ponosom rečem sam pri sebi: 'Moj oče ne bi klonil'. Da je ljubil svoj narod, mu je bilo v škodo, osebno in gospodarsko. Vendar od svojega prepričanja ni odstopil niti za ped. Psovke in grožnje ga niso mogle zbegati, zapostavljanja še manj. Ob njegovem zgledu, ob njegovi neomajnosti je rasla in se utrjevala tudi moja ljubezen do vsega, kar je ljubil on. Za vse na svetu od tega ne odstopim.«

»V burji« je naslov črtice, v kateri nam je upodobil Florijan Lipuš v Agi, dekletu planin, domovino, katere veličino marsikdo pozna šele, ko ji je postal nezvest, kot v Lipuševi črtici visokošolec Slavko. Še pred nedavnim je govoril doma fantom in dekletom: »Biseri ste naših hribov! Izpilim vas, ki ste polni mladega življenja. Izbrusim vas, da boste rezali šlevam po naših vaseh v robato vest. Samo šleve so nezveste, nezveste narodu in Bogu. — Včasih so tatje ponoči potuhnjeni in neopaženo vohali okoli vogalov, kje bi izmaknili kos mesa iz slabo zaprte kašče ali hleb kruha iz miznice. Danes pa lazijo naši nezvesti kar pri belem dnevu od hiše do bajte in sesajo našim ljudem narod in ljubezen iz prsi...! Tatovi...!

Užgem vam vaša srca, da bo nemirno v vas, da bo gorelo v vas...!« A glej, tu jina je premotila tudi Slavka.

»Pesem gozdov« je prispevala Mira, zvesta sotrudnica »Vere in doma«. V njej opisuje usodo vaških deklet, ki jih vabi, zajame ter razočara mestno življenje. »Zastonj vabi zapuščen dom, zastonj domača polja, zrela za žetev. Zastonj kliče, vabi, poje gozd. Dekleta se vrnejo, mesta jih požrejo. In če se vračajo, se vračajo strta, blede.«

Članek »Josef Friedrich Perkonig — pesnik strpnosti« je posvečen pred kratkim umrlemu koroškemu pisatelju, ki je bil klicar miru in sprave med narodi. Nemškim sodeželanom je zaklical, naj bi bili stvarni do koroškega Slovenca. Dejal je: »Dajte mu prostor pri vaši mizi, dragi rojaki, in ponovite njegov lep običaj: Položite predenj hleb kruha in postavite zraven poln vrč!«

V marčni številki pa se nam predstavi tudi nov sotrudnik, in sicer Albin Zalaznik, ki se je mladini priljubil že s svojimi prispevki v »Mladem rodu«. V globoko zasnovanem prispevku »Človek in ura« razmišlja, kdo je ustvaril uro človeka.

V izvirni povesti »Marijine gore« srečamo podjunske romarske skupine pod vodstvom dobroskega prošta Eberharda v Molžnici, ki leži ob poti proti Ogleju.

Ravnateljju Francu Aichholzerju je namenjen pozdrav ob njegov 75-letnici.

Dr. Pavle Zablatnik opisuje v svoji razpravi tokrat »Verovanja in običaje ob smrti«.

Spis »Noč brez zvezd« je mišljen materam in ženam, »Neresnost življenja« pa naj bo v premislek naši mladini. »Kulturna obzorja«, poročilo o občnem zboru »Krščanske kulturne zveze« ter pesmi Antona Kuchlinga, Milke Hartmanove, Obdravskega, R. C., nekaj narodnih in pester kotiček zank in ugank ter pogovori z reševalci dajejo marčni številki lepo zaokroženo celoto.

NE DOTIKAJ SE TUJE LASTNINE

Tonček ni bil preveč priden fant. Kradel sicer ni; če je pa kaj našel, si ni bogve kaj belil glave s tem, kdo je najdeni predmet izgubil. Pridržal ga je zase. To pa je pravzaprav tatvina.

Nekega dne je šel Tonček mimo kovačnice. Na tleh je ležala lepa, nova podkev. Tonček se je sklonil, da bi pobral podkev. Tedaj je zatulil na vse grlo in odskočil, kakor da bi ga pičil gad. Kaj se je zgodilo? Kovač je bil podkev pravkar skoval in jo razbeljeno položil pred kovačnico, da bi se ohladila. Ko je zaslišal Tončkov krik, je stopil na prag in rekel: »Zapomni si boš, kdaj si si opeklet tatinske prste!« In Tonček si je res zapomnil. Vse življenje tega ni pozabil.

Mladina in kulturne prireditve

Kadar se pelješ skozi naše vasi, vidiš na raznih tablah, drevesih in hišah viseti vabila za igre, predavanja in pevske prireditve. Od vsepovsod vabila in spet vabila.

Vendar se mi zdi, da teh vabil tu in tam niti pozorno ne preberemo. Morda tudi zato ne, ker imamo že narejen načrt za naprej in nas zato prireditve ne zanima. Morda pa tudi zaradi tega, ker raje gremo v kino kot na kako igro, pevski koncert ali predavanje. Morda smo že celo tako daleč, da nas zaradi preobila zabav nič ne more več prav razveseliti ter niti ne vemo, kako bi prosti čas koristno izrabili. Ali ni tako, da bi morali ravno ob postrvovalnem delu vaških prosvetarjev jasno vedeti, kam bomo šli v prostem času? Kako lepo je, če se moreš kot mlad človek poglobiti v dramska dela naših pisateljev. Kako obogati tvoja notranjost ob milih zvokih slovenske pesmi! Od vaje do vaje spoznavaš tako dela naših skladateljev. Če se pogovarjaš s starejšimi pevci, potem ti povedo, da znajo gotovo kakih 50 in še več pesmi na pamet.

Kako revna je dandanes tista mladina, ki ne poje več! Njeno srce je prazno, duša brez globine. Sicer je možno, da nekdo nima glasu in zato ne more sodelovati pri kakem pevskem zboru. Vendar bosta tudi tak fant, tako dekle čutila ljubezen do lepega petja in jo izkazovala s tem, da se bosta rada udeleževala pevskih koncertov, ki jih prirejajo po naših vaseh naši zbori. Vidite, kjer koli ne sodelujemo kot pev-

ci ali igralci, tam podprimo vsako kulturno prireditev s svojo udeležbo. Zakaj? Prvič s tem dokažemo, da imamo zanimanje za kulturno življenje, da želimo prosti čas izrabiti za srčno izobrazbo. Drugič bomo napravili z udeležbo prirediteljem, slehernemu igralcu, predavatelju, pevcu itd. veliko veselja in izpričali priznanje. Saj nobeden ne nastopa rad v prazni dvorani. Čisto drugače se vživi igralec v svojo vlogo, pevec poje res iz srca, predavatelj pa govori navdušeno, kadar vidi pred seboj hvaležno občinstvo, ki z zanimanjem spremlja dogajanja na odru. Tretjič pa bomo pomagali z našo navzočnostjo kriti tudi stroške, ki pri prireditvah niso majhni. Saj lepaki, obleke, note, pri gostovanjih prevoz, vabila itd. precej stanejo. Torej moramo biti tudi mi pripravljeni, kaj žrtvovati.

Ko vse to premislimo, potem jasno vemo, kaj nam je storiti:

1. Vabila na kulturne prireditve bomo pozorno prebirali.

2. Naših iger, pevskih nastopov, predavanj ter fantovskih in dekljskih sestankov se bomo radi udeleževali. Dali jim bomo prednost pred obiskom kina, gostilne itd.

3. Vse to zaradi tega, da se oplemeniti naša notranjost in da vzpodbujamo kulturne delavce k še nadaljnjemu prosvetnemu delu.

Vedimo torej, da je tudi od nas odvisno, ali bo kaka kulturna prireditev uspela ali pa ne. Zato radi hodimo k prireditvam.

Zanimiva zgodba francoskega invalida

Spomladanskega jutra 1834. leta je prišel v ljubljanski hotel »Slon« vojaško oblečen mož. Pripovedoval je, da je po rodu iz Litije, da so ga Francozi, ki so bili v naših krajih od leta 1809 do 1813, vzeli v vojsko, da se je bojeval na Laškem in na Španskem. V bitki je izgubil eno roko. Leta 1814 je prišel v francosko mesto Lyon (Lijon) ter preživel v ondotnem invalidnem domu 20 let. Poudarjal je, da se mu ni slabo godilo. Kupčeval je s ptiči in si prihranil nekaj sto frankov. Hipoma pa se ga je polastilo domotožje, prešinilo ga je hrepenenje po domovini. Zapustil je invalidni dom, Lyon, francosko državo in se odpravil peš proti domu. Doma so mu pravili, da je Matevž Ravnikar škof v Trstu. Zato je sklenil, da pojde v Trst, ker je upal, da mu utegne škof preskrbeti kako službo.

Invalid se je odpeljal iz Ljubljane s pošto. Spotoma je moral večkrat menjati poštni voz. V Trstu je izstopil v gostilni »Al caval bianco«, to je bilo v bližini sedanje kavarne. Ta ga je vzel brezplačno v svojo sobo ter ga prenočil. Drugi dan

se je invalid preoblekel v civilno obleko in šel po kosilu k vratarju škofijske palače. Tam je vprašal, kdaj škof sprejema. »Jutri ob 10. uri,« mu je odgovoril vratar.

Drugi dan se je lepo praznično oblekel. O pravem času je vstopil v škofijsko čakalnico. Tam je bilo več gospodov, ki so vsi želeli govoriti s škofom. Naš invalid je čakal celi dve uri. Ko je bil zadnji gost, ga je sluga vprašal po imenu, nakar je izginil v škofijsko sprejemnico. »Koliko jih je še zunaj?« je vprašal škof. »Samo še eden,« je odgovoril sluga. »Pravi, da je invalid, da je služil na Francoskem, da je prišel s Kranjskega in da se piše Miha Stendler.« »Stendler?« je vprašaje ponovil škof, »ali je povedal, iz katere vasi je?« »Ne, Vaša milost.« je odgovoril sluga Franc. »Pripelji ga brž,« reče škof.

Ko je invalid vstopil, ga je škof pogledal radovedno in ga vprašal: »Vi se pišete Stendler? Od kod ste?« »Rodil sem se v Litiji ob Savi,« je odgovoril invalid. »Ali je bil župnik Jurij Stendler, ki je bil včasih kaplan na Vačah, vaš sorodnik?«

»Da, gospod škof, bil je moj stric.« »Vaš stric, pravite?« je škof ginjeno vzkliknil in je kar najbolj ljubeznivo gledal invalida. »Da,« je rekel škof, »pobožnost se ne da tajiti.« Invalid reče nato: »Tu imam še lastnoročno pisano pismo pokojnega strica, ki mi je pisal leta 1809 v Ljubljano, ko sem postal trgovski pomočnik.«

»Res je,« je odvrnil škof. »To je njegova pisava. Vaš plemeniti stric je bil moj dobitnik. Kot kaplan na Vačah me je podpiral, ko sem še pasel. Poučeval me je in me bodril za vsak napredek. Njemu se moram zahvaliti, da sem šel v šole in da sem danes to, kar sem.« Pri tem je v škofovem očesu zablestela solza in tudi invalid je bil ginjen.

»Povejte mi, kaj želite od mene. Nečak Jurija Stendlerja ne sme v meni najti nehvaležnika,« reče škof. Presenečeni invalid odgovori: »Sam ne vem, kako bi se preživljal. Manjka mi leva roka, ki sem jo izgubil v vojni leta 1814. Potem so me sprejeli v lyonski invalidni dom. Preživljal sem se s ptičjo kupčijo in sem si prislužil nekaj sto frankov. Zgrabilo pa me je domotožje po domačih hribovih in tako sem prišel pred 10 dnevi domov. V Litiji ne živi noben moj sorodnik več. Slišal sem pa o vas, da ste čislali mojega strica in da imate usmiljeno srce. Opogumil sem se in prišel do vas. Bog vam povrni, če mi pomorete do kake službe, ki bi jo opravljal z eno samo roko.«

»Kaj bi vas najbolj veselilo? Bili ste trgovski pomočnik; torej trgovina.«

Škof si je ogledal še vsa njegova izpričevala ter je rekel nato: »Pojdite zdaj v gostilno, kjer ste pustili svojo prtljago, ter jo prinesite v škofijo. Danes ostanete pri meni na kosilu.«

Čez nekaj dni je po škofovem naročilu sluga spreml invalida v neko ulico starega mesta. Odprl je majhna vrata pod oboki, izročil ključ Stendlerju ter mu rekel: »Gospod škof so mi naročili, naj vam izročim ključ in naj vam povem, da je vse, kar je v trgovini, vaša last. Tudi najemnina je za polovico leta že plačana. Vi ste sedaj gospodar tega blaga. Želim vam dobro srečo.«

Presrečni Stendler je bil tako zavzet, da ni mogel izpregovoriti besede. Vse se mu je zdelo kakor sladke sanje. Solze so se mu vlile. Stisnil je slugi roko.

Ko se je drugi dan napolnil k škofu, da bi se mu zahvalil, je padel predenj, a škof ga je dvignil ter mu rekel: »Nič več! Nobene besede o tem, ljubi moj Stendler, zakaj s tem, da sem vam pomagal, se čutim prav tako srečnega kakor vi. Izkazal sem se vsaj nekoliko hvaležnega vašemu rajnemu stricu.«

V uigredi na trato

Pomladansko sonce že vabi otroke v naravo. Evo nekaj igriv v nedolžno razvedrilo.

(Lovilne igre za otroke)

Miši in mačka

Igro je mogoče igrati le tedaj, če je zbranih dosti otrok iz sosesčine, na obisku in podobno. Otroci se primejo v kolo.

Eden izmed otrok je miš, drugi je mačka. Mačka lovi miš. Miš lahko svobodno zbeži v notranjost kroga, mačka pa sme loviti samo zunaj kroga. Če mačka miš ujame, zamenjata vlogi.

Igro igrata lahko tudi tako, da krog na enem mestu ni sklenjen. Skozi ta »vrata« sme priti v notranjost kroga tudi mačka, medtem ko prihaja miš v krog svobodno kjer koli.

Gospodarja ni doma...

(Vsaj trije)

Eden izmed družbe je za »gospodarja«. On nekje sedi in se dela, ko da spi. V neki razdalji pred njim je potegnjena črta. Onkraj te črte so »otroci«, ki hodijo hruške krast. Res se bližajo in stopajo čez črto, pojoč: »Gospodarja ni doma, mi pa hruške jest.«

Gospodar jih pušča v bližino, nato pa nenadoma plane pokonci. »Otroci« se seveda razbežijo. Zaseduje jih do črte, preko nje ne sme. Kogar ujame tostran črte, s tistim zamenjata vlogi. Če pa nikogar ne ujame, se »obiski« tolikokrat ponavljajo, dokler katerega ne prime.

Program „Pasijona“ v Podjuni!

Za letošnji postni čas je Katoliško prosvetno društvo v Globasnici pripravilo »Pasijon« ali »Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa«. Je to izredna prireditev, ki oživlja stare slovenske pasijonske tradicije na Koroškem in zato nanjo vse naše bralce opozarjamo in jih vabimo da se predstav v čim večjem številu udeležijo.

Vse predstave bodo pri Šoštarju v Globasnici

V nedeljo, dne 15. marca ob 2. uri popoldne predstava za dekanijo Šmihel.

Vstopnice so naprodaj v naslednjih župniščih: Šmihel, Vogrče in Pliberk.

Na cvetno nedeljo, dne 22. marca, bo predstava za dekanijo Dobrolo ves. Začetek ob 2. uri popoldne. Vstopnice so naprodaj v Dobrli vasi v dekaniji pisarni in pri prevozniku Stefanu Sienčniku. V Žitari vasi, Železni Kapli in Škocijanu pa v župnišču.

Urejen je tudi prevoz in vsa pojasnila dobite pri č. g. domačem župniku. Da bo moč urediti vse potrebno za gladki potek predstave, prosimo vse, da si vstopnice nabavijo vsaj do petka opoldne pred vsako prireditvijo.

Vse prijazno vabi

ODBOR

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

VICTOR HUGO:

Revni ljudje

Noč je. V siromašni bajti je skoraj trda tema, v edini sobi predmete bolj uganeš, kot pa vidiš.

Ribiške mreže, ki so obešene na steni, se odražajo kot svetlejši trakovi na temni podlagi, v kotu stoji borna omara s kuhinjskim posodjem, v bližini pa velika postelja, pokrita z pregrinjalom, ki sega skoraj do tal. Poleg je stara žimnica, razprostrta prek dveh kuhinjskih klopi. Na njej spi pet otročičkov, kot ptički v gnezdu. Z visokega ognjišča pa plameni gorečega lesa mečejo rdečkast sij na temni strop.

Pred posteljo kleči žena, zatopljen v molitev. Sama je. Zunaj tuli morje svojo grozotno pesem, veter buta valove proti pečevju, da pene brizgajo visoko v nočno nebo.

Mož je na ribolovu. Od svoje rane mladosti bojuje svoj težki boj proti trdim silam morja in vetrov. Naj dežuje, naj divja vihar, on mora ven, da ne bo treba otrokom stradati. Zvečer, ko se v plimi dviga morje, jadra ven. Sam krmari svojo barko s štirimi jadri. Žena ostaja sama doma. Ona krpa mreže, pripravlja vabo, kuha ribjo juho in oskrbuje otroke.

Sedaj je mati vstala in si ogrnila plašč okoli ramen. Vzela je leščerbo in odšla v noč. Treba je pogledati, ali se je morje res pomirilo, ali mož že prihaja, ali se že dela dan in ali ogenj v svetilniku ob obali še gori. Jutranja zarja se še ni dvignila. Niti belkaste črte med morjem in nebom še ni videti. Nič. Dežuje. — Nič ni bolj pustega kot tak dež pred prihodom dneva. Kot da bi jokalo porajajoče jutro, kot joka otrok, ki je bil pravkar rojen.

Žena je šla svojo pot naprej. Nikjer ni videti niti odsvita svetlobe. Naenkrat se kot pošast pojavijo pred njo temni obrisi zapuščene hiše. Okna so temna, iz dimnika se ne dviga dim. Vrata se v vetru majejo in udarjajo ob podboje.

»Saj res,« reče žena sama pri sebi, »moram nekoliko pogledati k vdovi. Rekli so mi, da je bolna.«

Potrkala je na vrata in prisluhnila. Nobenega odgovora. V ostrem morskem vetru je Jeanne mrzlo spreletelo. »Bolna je, in njeni otroci trpe pomanjkanje. Sicer ima samo dva, toda ona nima moža.« Potrkala še enkrat. »Hej, soseda!«, zakliče glasno. Toda v hiši je vse tiho. »Moj Bog, pač tako trdno spi, da me ne sliši,« si misli Jeanne in potrese vrata. Vrata se vdajo njeni roki — kot da bi včasih tudi martve stvari imele v sebi sočutje — in mlada žena vstopi v hišo.

Njena leščerba je razsvetlila notranjščino mračnega bivališča. Zidovi so bili vlažni, po njih se je cedila voda kot po površini kuhinjskega sita. V ozadju izbe je ležalo nekaj grozotnega. Jeanne je z obotavljajočimi koraki pristopila. — Bila je vdova. Ležala je nepremično, z golimi nogami, njen pogled je bil steklen. Nekdaj tako srečna mlada mati je bila sedaj utelešenje človeške bede. Poleg ležišča mrtve žene sta v zibelki spala dva drobna otročička, z blaženim smehljanjem na ustnicah. Ko je mati čutila, da se ji bliža smrt, je vrgla preko njih lastna oblačila, da bi bilo otrokom toplo, medtem ko je njeno telo postajalo mrzlo.

Kaj je imela Jeanne tako dolgo opraviti v zapuščenih hiši? Kaj je imela zavito v širokih gubah svojega površnika? Zakaj ji je srce tako močno bilo? Naglo je stekla skozi ulice, ne da bi se ozrla na levo in desno. Doma pa je nekaj skrila pod posteljno pregrinjalo. Ali je kaj ukradla?

Utrujena je padla na bližnji stol in si zakrila čelo z rokami. Potem je kot zmedena mrmrala nekaj pri sebi, medtem ko je zunaj grozeče hrumelo morje:

»Moj ubogi mož! Kaj neki bo dejal... moj Bog! Ima že itak toliko skrbi. Kaj sem storila! Pet otrok mora preživljati in sedaj mu nalagam še novo breme. — Tiho! Že prihaja! — Ne. Saj ni nič. — In če me bo pretepel, bom rekla: Prav imaš! — Sedaj, ali sedaj prihaja? — Ne, samo veter je premaknil vrata. — Moj dobri mož, zdi se mi, da se te sedaj kar bojim!«

Globoko zatopljen v svoje misli je tako obsedela in ni niti slišala krikov morskimi pticami, tuljenja viharja ter bučanja valov. Nenadoma so se vrata z glasnim treskom odprla in šop dnevne svetlobe se je vlil v sobo. Ribič je svojo kapljajočo mrežo vlek za seboj in pozdravil zadovoljno: »Mornar je prišel zopet nazaj!«

»Ti si!« je vzkliknila Jeanne in se mu vrgla na prsa.

»Da, žena, jaz sem.« Dobrovoljno se je nasmehnil in rekel: »Morje me je okradlo. To je pravcata jama razbojnikov. Sam vrag je tičal sinoči v tem vetru! Večkrat bi se mi barka skoraj preobrnila. No, in kaj si ti počela?«

Jeanne se je zdrznila, nato pa odgovorila: »Jaz? Moj Bog, saj veš! Vedno isto. Šivala sem in poslušala grmenje morja. Strah me je bil!«

»Da, da zima je huda, pa nič ne de.«

Jeanne je zbrala ves svoj pogum in rekla s tresočim glasom, kot da mora priznati kako pregreho: »Veš, naša soseda je sinoči umrla. Zapušča dva majhna otročička. Eden je Viljem, drugi je Magdalena. Eden še ne more tekati, druga pa še niti govori ne. Uboga žena je bila v veliki stiski.«

Mož se je zresnil, vrgel svojo premočeno kapo v kot in se začel čehljati za ušesi. »Zlodja, zlodja,« je rekel, »pet otrok že imamo, potem bi jih bilo sedem. V slabih letnih časih smo že sami večkrat brez večerje. Kaj naj storimo? Hm, to je stvar ljubega Boga. Zakaj pa je ubogim črvičkom odvzel mater? To so težke reči. Človek bi moral hoditi v visoke šole, da bi jih

doumel. Tako majhni otroci!«

»Veš kaj žena? Pojdi in prinesi jih k nam. Če so se zbudili jih mora biti hudo strah, tako sami z mrličem. Imam občutek, kot da mrtva mati trka na naša vrata. Bomo pa sprejeli njene otroke. Bodo bratci in sestrice naših petih. Po večerih mi bodo ležli v naročje. In če bo ljubi Bog videl, da obeh otrok ne morem z ostalimi vred prerediti, mi bo pač dal ujeti več rib. Pač ne bom več pil žganja in delal bom dvakrat več. Naj bo! Žena, pojdi ponje!«

Kaj pa ti je? Ali ti morda ni prav? Sicer se tako naglo obrneš, če ti kaj rečem?«

Jeanne je odgrnila posteljno pregrinjalo in dejala: »Tu sta.«

Louis Veuillot:

Legenda o zaspanem menihu

V samostanu Božja Vrata je živel menih, ki je hudo trpel zaradi nepremagljive zaspanosti. Za nobeno ceno na svetu se ni mogel prebuditi ob enajstih zvečer, da bi šel molit jutranjice.

Toda narava, ki ga je bila obremenila s toliko zaspanostjo, mu je naklonila tudi veliko spretnost in iznajdljivost. Brez posebnih šol in brez večjega znanja računstva je sestavil ponatančen premisleku in z veliko potrpežljivostjo imenitno uro. Izprva je vdelal vanjo namesto enega zvončka, ki naj bi ga budil, kar celo vrsto hreščočih zvoncev, A ker so se pokazali tudi ti za nezadostne, je postavil na stebriček, ki se je dvigal nad uro za okrasek, še umetna koša, petelina ter bobnarja in ob določenem času so začeli razgrajati vsi ti hkrati.

Nekaj noči je šlo prav dobro. Toda ni minilo dolgo in ko je pokazala ura enajst, so zvonci vreščali, kos je žvižgal, petelin kikirikal in bobnar razbijal po svetlem bobnu... menih pa lepo smrčal dalje.

Kdo drugi bi izgubil pogum, toda naš pater je vnovič poklical na pomoč svojo iznajdljivost ter hitro sestavil kačo, ki jo je polagal pod svojo glavo in ki mu je vsak večer ob enajstih zasikala v uho:

»Čas je, vstani!«

Kača je zalegla mnogo več nego kos, petelin, bobnar in zvonci, ki so ob določen uri še nadalje prirejali svoj hrup. To je bilo pravo čudo, ki je budilo ves samostan.

Toda — ojoj! Sredi svoje radosti je odkril, da ni le velik zaspane, temveč pravi lenuh. Navzlic temu, da ga je opisani čudoviti hrušč vselej popolnoma predramil,

odlične juhe: v gorki vodi so razredčili dragocene kocke »Liebig«, pripravljene iz najboljših kosov mesa južnoameriške govede. Goveji juhi je sledilo nekaj rezin bifteka, sploščenih pod hidravlično stiskalnico; bile so rahle in sočne, ko da so ravnokar priromale iz kuhinje pariške restavracije »Café Anglais«. Michel je v svoji domišljiji celo trdil, da se iz njih še cedi kri.

Po mesu je prišlo na mizo še vloženo sočivje, ki je bilo po zahtevi prijaznega Michela »bolj svede kakor v naravi«, za tem pa nekaj svedelic čaja s kruhom in surovim maslom. To pijačo, ki so jo vsi pohvalili kot izredno slastno, so skuhal iz nekaj listov prvovrstnega čaja, ki ga je poslal ruski car nekaj zabojev nalašč za naše tri potnike.

Nazadnje so kosilo »kronali« z buteljko izbranega vina »Nuits«, ki jo je iztaknil Ardan v predelku za živila, kamor je menda »slučajno zašla«. Potniki so jo izpili na zdravje »Zveze med zemljo in njenim satelitom«.

In kakor da ni zadostovala ta zlahtna kapljica, ki je zorela na sončnih burgundskih gričih, se je sonce tudi hotelo pridružiti slavlju. Krogla se je tisti hip izluščila iz stožčaste sence, ki jo je metala zemeljska obla, in žarki bleščočega sonca so se uprli v spodnjo ploščo krogle, — zaradi kota, ki ga tvorijo nebesni tir lune s tirom zemlje.

— Sonce! je vzkliknil Michel Ardan.

— Seveda, je odgovoril Barbicane. Pričakoval sem ga.

se je vendarle obotavljal zapustiti svoje trdo ležišče in je rajši še poležal, da bi užil še nekoliko sladkosti svoje postelje. Zaprl je nazaj oči — in kmalu zopet trdo zaspal...

Ne, tako ne more iti dalje! Meniha je zapekla vest in začutil je, da je s svojo lenobo ponižal tudi svojo umetnost in da se mu sam hudič zadovoljen posmehuje. Stvar bo pač treba prijeti s čisto druge strani. Takoj je namestil nad posteljo težko desko, tako da je zagrmela na lenuhove noge že deset sekund nato, ko ga je kača prijazno zbudila. O, kolikokrat je prikriviljal ubogi pater ves potolčen v kor.

Toda — skoro ne boste mogli verjeti! Bilo, da je kača izgubila svoj glas, bilo, da je postala deska sčasoma manj težka, pater pa še večji zaspane, bilo, da so se noge počasi utrdile ali da jih je — prebrišanec — umaknil, preden ga je kazen oplazila, je vendarle čutil potrebo po novem izumu. Vsak večer si je, preden je legel, ovil okoli roke močno vrv in ta ga je ob usodni uri brez vsakega novega hrupa potegnila ter ga kratko in malo vrgla z ležišča.

In sam ljubi Bog ve, kakšni prebujevalni načrti so še rojili po njegovi glavi, preden je začutil, da bo končno zaspal za večno... Zaspal? Ah, ne! Ker je bil vendarle goreč kristjan, ga ne sodite tako slabo. Navzlic svojemu lenuharskemu grehu je vendarle otroško zaupal Onemu, ki vse odpušča.

»Ah!« je vzkliknil, »končno se prebujam...«

In to so bile njegove poslednje besede... Prevedel F. Erjavec

JULES VERNE:

66

Potovanje na Luna*)

— Skrbno te bomo negovali, je rekel Michel. Odgovorni smo za tvoje življenje. Rajši bi izgubil roko kakor šapo svojega Satelita.

S temi besedami je ponudil ranjencu nekaj požirkov vode, ki jo je ta pohlepno izpil.

Ko je bila ta skrb opravljena, so začeli potniki pozorno opazovati zemljo in luno. Zemlja je bila samo še zasenčena plošča, obrobljena z manjšim krajcem kakor prejšnji dan; vendar je bila videti še ogromna, če si jo primerjal z luno, čeprav se je ta čedalje bolj debelila v popoln krog.

Preklemano! je tedaj dejal Michel Ardan, res me jezi, da nismo odpotovali v času polne zemlje, se pravi takrat, ko je bila v opoziciji s soncem.

— Zakaj pa? je vprašal Nicholl.

— Ker bi videli našo celino in naša morja v drugačni luči. Celine bi se bleščale v sončnih žarkih, morja pa bi bila temnejša in podobna tistim, ki jih uporabljajo na globusih iz lepenke. Rad bi bil videl tečajje zemlje, ki jih ni človeški pogled še nikdar zajel!

— Že, že, je odgovoril Barbicane, ampak če bi bila zemlja polna, bi bila luna v mlaju, se pravi zaradi izžarevanja sonca nevidna. Za nas pa je veliko bolje, če vidi-

mo cilj kakor izhodiščno točko.

— Prav imate, Barbicane, je odgovoril kapitan Nicholl, sicer pa — ko bomo dospeli na luno, bomo imeli v dolgih luninih nočeh zadosti časa, da se bomo po mili volji nagledali oble, na kateri gomazijo naši vrstniki!

— Naši vrstniki! je vzkliknil Michel Ardan. Sedaj niso ravno tako več naši vrstniki kakor lunini prebivalci ne! Mi prebivamo na novem svetu, katerega edini prebivalci smo, — v kroglu! Jaz sem Barbicanov vrstnik, Barbicane pa Nichollov. Onkraj nas in izven nas se človeštvo konča in mi smo edino prebivalstvo tega mikrokosma — do trenutka, ko bomo postali navadni Seleniti!

— To se bo zgodilo približno v 88 urah, je odvrnil kapitan.

— To pomeni?... je vprašal Michel Ardan.

— Da je ura pol devetih, je odgovoril Nicholl.

— Potem pa, se je odrezal Nicholl, ne najdem najmanjšega razloga, zakaj ne bi takoj kaj založili.

Prebivalci novega »nebesnega telesa« res niso mogli živeti brez hrane in njihov želedec je začel čutiti neizprosno diktauro lakote. Michel Ardan se je kot Francoz proglašil za kuharja in s to važno funkcijo si ni nakopal nobenih tekmecev. Plin je poskrbel za tistih nekaj stopinj vročine, ki so potrebne za kuho, zaboj z živili pa je dobavil sestavine za prvo gostijo. Kosilo se je začelo s tremi skodelicami

— Toda, je dejal Michel — saj se vendar stožčasta senca, ki jo meče zemlja, razsteza onkraj lune?

— Še veliko dlje, če ne upoštevamo lomljenja žarkov v atmosferi, je rekel Barbicane. Ampak, kadar je luna zavita v senco, je to znak, da so središča treh nebesnih teles — sonca, zemlje in lune v isti črti. Tedaj sovpadajo križišča nebesnih poti s fazami polne lune in tako nastane mrk. Ko bi bili odpotovali v času luninega mrka, bi potovalni ves čas v senci in to bi bilo neprijetno.

— Zakaj?

— Zato, ker se bo sedaj naš izstrelek ves čas kopal v sončnih žarkih in čeprav plavamo v praznem prostoru, bomo črpali iz njih svetlobo in gorkoto. Torej bomo prihranili plin in ta ugodnost je za nas zelo dragocena.

In res se je od teh sončnih žarkov, ki jim nobeno ozračje ni jemalo moči in bleska, izstrelek ogrel in razsvetlil, ko da bi nenadoma prešel iz zime v poletje. — Luna ga je zavila s svetlobo od zgoraj, sonce pa od spodaj.

— Prijetno je tule notri, je dejal Nicholl.

— Jaz tudi mislim! je vzkliknil Michel Ardan.

— Če bi imeli na našem aluminijastem planetu nekaj rodovitne zemlje, bi lahko pridelali grah v 24 urah. Bojim se samo, da se stene krogle ne bi začele topiti.

(Dalje prihodnjič)

Boroveljsko puškaštvo nekdanj in danes

(Nadaljevanje s 3. strani)

in švica. Na zasedanjih in občnem zboru svoje združne organizacije so boroveljski puškari 13. in 14. VIII. 1958 v Borovljah premotrili sedanji položaj puškarske obrti in nakazali na še nerešene probleme. Najbolj pereče je danes vprašanje šolanja in strokovnega vežbanja naraščaja v puškarski obrti. Puškarska šola v Borovljah kot edina te vrste v Avstriji usposablja ves naraščaj v puškarski obrti. Toda veliko teh mladih in strokovno izšolanih puškarijev iz Borovelj se zaposli v industrijah v inozemstvu. Leta 1958 je bilo vsega skupaj v Avstriji, in to v veliki večini v Borovljah, komaj 70 puškarskih vajencev. Da bi premostili to vrzel, so ob proslavi 400-let-

nice sklenili zgraditi v Borovljah vajenski dom za 100 puškarskih vajencev. Tudi ima šola namen, izobraževati mlade moči iz Nemčije, da bi se s tem vzdržal kontakt z glavno uvozno državo za boroveljske puške in da bi v Borovljah izšolani specialisti znali izvršiti popravila na kvalitetnih puškah, izdelanih v Borovljah.

Druga velika skrb, ki tare boroveljske puškarije, kakor mnoge druge avstrijske gospodarske panoge, je skrb spričo porajajočega se bodočega evropskega tržišča. V zaostreni konkurenci, ki jo bo prinesel skupni evropski trg, bodo puškariji za prodajo in izvoz pušk morali imeti boljše prodajno organizacijo. Belgija in Nemčija jim že sedaj zelo močno konkurirata, posebno

je to nova puškarna v Ekernfjörde pri Hamburgu v Zahodni Nemčiji, katere zgraditev in oprema je stala 2 milijona mark. Nadalje tovarna — puškarna Suhl v Vzhodni Nemčiji in puškarne v Liege (Lütich) v Belgiji.

Toda boroveljski puškariji so glede na svoje svetle tradicije in spričo dragocenih izkušenj v specializaciji izdelave pušk — saj je vsak izdelek produkt osebne strokovne sposobnosti in umetniškega okusa posameznega puškarskega mojstra —, nadalje spričo stalnega prizadevanja za racionalizacijo dela, prepričani, da bodo s svojimi 22 specializiranimi in racionaliziranimi obrati ter s kvalitetnimi izdelki in individualno izdelavo vsake puške, ki je zase umetnina, kos tudi bodočemu razvoju puškaštva. (Konec)

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IVa = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BOROVLE

Sobota in nedelja, 14. in 15. marca: Scampolo (III). Torek, 17. marca: Die Frühreifen (IV). Četrtek, 19. marca: Der Edelweisskönig (III).

PLIBERK

Sobota in nedelja, 14. in 15. marca: Frauenarzt Dr. Bertram (IVa).

DOBRLA VES

Sobota in nedelja, 14. in 15. marca: Panzerschiff Liebe inbegriffen (IV). Sreda, 18. marca: Nachts wenn der Teufel kam (IV). Četrtek, 19. marca: Der Graf und die drei Musketiere (III).

SINCA VES

Sobota, 14. marca: Für drei Groschen Zärtlichkeit (VI). Nedelja, 15. marca: Drei Männer im Schnee (II). Sreda, 18. marca: Gaumerkavaliere (V).

ŠT. JAKOB V ROZU

Sobota in nedelja, 14. in 15. marca: Panzerschiff Graf Spee (III). Torek, 17. marca: Rakete Mond startet (III). Četrtek, 19. marca: Kameraden der Luft (III).

BISTRICA V ROZU

Sobota, 14. marca: Bandido (IVa). Nedelja, 15. marca: Die grünen Teufel von Monte Cassino (IVa). Sreda, 18. marca: Steig aus bei 43.000 (III).

Kärntens größte Fremdenzimmerschau

in den „Sandwirt“-Sälen, Klagenfurt (neben Hotel „Sandwirt“)

Über 20 komplett aufgebettete Fremdenzimmer

in den verschiedensten harten und weichen Holzarten, Polster- und Kleinföbel sowie Einsätze, Matratzen, Karniesen, Tische, Sessel usw.

- Eigene Erzeugung, daher preiswerter
- Kostenlose Zustellung in ganz Kärnten
- Zinsenlose Ratenzahlung
- Abholung auf Wunsch mit eigenem Kundendienstauto (Tel. 042-22/3760)

FERCHER-REICHMANN & CIE MÖBELFABRIK — VILLACH

Otroški vozički, moško in damsko perilo, Hubertus plašči za otroke

TRGOVSKA HIŠA

Hans Thomasser

Villach, Widmanngasse 33

STROKOVNA TRGOVINA za dežna oblačila: Ballon, Popelin ein Loden plašči kakor Anorake. Sprejemamo tudi popravila gumijastih oblačil.

V. Tarmann

KLAGENFURT, Völkermarkter Strasse 16

Velikonočna darila kupite ugodno pri

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz 35
BLAGO — PERILO

Unerreicht im Preis!

Vom Erzeuger zum Verbraucher!

FREMDENZIMMER-AUSSTELLUNG

zahlreiche Modelle, modern, formschön,

ab S 1480.-

Kostenlose Beratung und Zustellung — bequeme Teilzahlung

VÖLKER - MÖBEL

KLAGENFURT, Villacher Ring 47 • Telefon 57-25

Glas iz okolice Baškega jezera

(Nadaljevanje s 4. strani)

bolj znani kot nam. Mogoče pa bodo oblasti rekly: Teh ljudi se ne sme jemati resno! Mogoče objektivno, a odločuje vedno le, kako to ljudje subjektivno vamejo. Hitler je bil političen norec, a je vendar izvršil tako herostratsko delo, da je zažgal ves svet, ki še danes gori. (Herostrat je bil prismuknjene pred Kr., ki je hotel, da bi ljudje dolgo govorili o njem. Zato je zažgal slavni tempelj Artemizije v mestu Efezu, eden izmed tedanjih sedmerih čudesov sveta.) Tako more, pač en sam norec uničiti več kot more sezidati 100 modrijanov.

Ko se je na tem zborovanju „Südmarke“ volil nov odbor, je bil menda izvoljen za tajnika nekdo, ki pa ni bil zraven, pa je menda že prej opravljal to službo. Da ga ni bilo, je bilo morebiti vzrok to, da je imel težke slutnje o nekem obisku. In res je kmalu nato prišel po njega „der grüne Heinrich“. Kaj se je bilo zgodilo, se bo itak slišalo pri sodnijski razpravi. Zanimivo za nas je to, da se je ta navdušeni pristaš Südmarke med tem časom še javno pred pričami bahal: „Ich gehe zwar höchstens einmal im Jahre in die Kirche itd...“, da pa ima znanstvo v nekaterih višjih cerkvenih krogih.

Da so (kot se tako lepo pravi) baški pevci pod komando südmarkinih priganjancev to Südmarkino zborovanje „olepšali“, se nihče ne bo čudil. Da so to storile tudi „Dorfgemeinschaften“, je hvalevredno v tem pogledu, da so se jasno pokazali njeni nameni. Ta društva bi naj baje bila „nepolitična“, „nevtralna“. V luči resničnosti je ravno narobe res. Ne „kulturno“ delo, temveč raznarodovanje je, kot zopet ta slučaj dokazuje, namen teh društev.

V minulem poletju je bilo veliko brati o tem „kulturnem“ delu. Toda resnično kulturno delo je mogoče le na podlagi resnice in pravice. Če se pa pred ljudstvom potvarjajo zgodovinska dejstva in se n. pr. v svrhu hujkanja ustoličenje koroških vojvod povzdiguje kot nemška ustanova, kot se je to zgodilo v tako imenovanih „domovinskih“ tednih, naj vedo vsi, poslušalci, pisatelji, dramaturgi, da tedaj, ko se je ta obred izvrševal v staroslovensčini že stoletja prej, na Koroškem še ni bilo nobene nemščine in nobenega „vindišarstva“. In vsakdo ve tudi, da je to zlagano „vindišarstvo“ iznajdba nacističnih učenjakov v politične namene le zaradi germanizacije. A vsaka taka „kultura“ je le povratek

KLAGENFURT 10.-Oktoberstr.
(neben Kino Prechtl)

Kmečki fant, star 26 let, želi spoznati pošteno slovensko dekle v starosti 20 do 25 let, ki ima veselje do kmetije. Ponudbe pod geslom „Srednja kmetija“.

Prodajam C klarinet, nizko uglasen, s kovčkom vred. Cena 570.— šil. Kupim dober, rabljen harmonij. Naslov pri upravi pod geslom „Klarinet“.

MAJHNO HIŠO z zemljiščem za prereditve ene krave v okolici Zitare vasi išče delavec. Ponudbe na upravo pod geslom „Dom“.

Italjansko jugoslovanski posvet o manjšinah zaključen

Zasedanje mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora za manjšine v Beogradu je končano.

V zvezi s tem poudarjajo, da je bil prvič v celoti obravnavan položaj Italijanov, ki prebivajo na Jugoslaviji pripadlem področju B. nekdanjega »Svobodnega področja Trsta«. Italijansko zastopstvo je doseгло odprtje vseh šol in otroških vrtcev, ki določa londonski sporazum, poleg tega pa še ustanovitev nove italijanske osnovne šole na savudrijskem področju.

Razen tega so v Beogradu razpravljali tudi o dvojezičnosti. Jugoslovanske zahteve glede Tržaškega področja so bile precej zmerne, kakor pravijo. Kakor je bilo

Trgovsko podjetje takoj sprejme v službo poštenega trgovskega zastopnika. Pod značko: „Dober zaslužek“. Naslov na upravi lista.

treba pričakovati, so razpravljali o dvojezičnosti v Trstu. Skoraj dve tretjini razgovorov sta bili posvečeni položaju Italijanov v Istri.

Italijanski zastopniki na tej konferenci so na splošno dobili vtis, da vlada na jugoslovanski strani želja, da ne bi kalili odnošajev med obema državama ter da bi pospeševali stike in menjave med Italijo in tistimi deli bivše Julijske krajine, ki so prišli pod jugoslovansko oblast in kjer prebivajo znatne skupine italijanov (AI).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 16. 3.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Kdo ve? 17.55 Solistična ura: Dejan Bravničar, violina. — TOREK, 17. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Zdravniški vedež. — SREDA, 18. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, igramo. — ČETRTEK, 19. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Voščila. — PETEK, 20. 3.: 14.00 Poročila, objave. — Dežela gora, dežela pesmi: Salzburgska. — SOBOTA, 21. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 22. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

GOSPODINJE, RADLMAYR pomaga štediti. Sedaj

ugodno kupite posteljnino, blago za zavese, preproge in

talne obloge

RADLMAYR

VILLACH, POSTGASSE